

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SLOVENEN

Izhaja vsak dan zjutraj razen posebejka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

NAJZANIMLJIVŠA KNJIGA LETOŠNJEGA KOLENDAR SLOVENČEV

Velikost kakor lani. Vsek, kdor ga ne- rdi, dobi še lepo božično darilo: našo domačo jabolico - delo akad. kiparja Gorjela

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

per la pubblicità di provenienza italiana e Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Efficaci attacchi dei reparti aerei a Tobruk

In Africa settentrionale tiri di artiglieria e scontri tra reparti avanzati in corrispondenza di vari settori del fronte di Tobruk; il nemico è stato respinto dovunque.

Aviazione britannica ha bombardato Tripoli e Bengasi causando un morto ed alcuni feriti tra la popolazione e danni materiali non importanti. In questa azione sono stati abbattuti a Bengasi quattro bombardieri nemici.

A seguito di ulteriori accertamenti è risultato che ad opera della difesa contrerea di que-

sta ultima località l'avversario ha perduto nei giorni scorsi altri quattro apparecchi oltre quelli già segnalati nei precedenti bollettini.

Consistenti formazioni di reparti aerei italiani e germanici hanno attaccato a massa gli obiettivi della piazzaforte di Tobruk sottoponendoli a nutrito bombardamento. Sono stati colpiti con risultati visibilmente efficaci numerosi depositi di carburanti e munizioni e parchi di materiali. — Nonostante intensa reazione tutti nostri velivoli sono rientrati alle basi.

Aerei nemici hanno effettuato una incursione su Crotone con lancio di bombe e mitragliamento. Si lamentano dodici morti e ventiquattro feriti tra la popolazione civile; danni di lieve entità.

Presso Pozzallo (Ragusa) velivoli avversari hanno mitragliato un treno. Alcuni viaggiatori sono rimasti feriti.

In Africa orientale azioni delle artiglierie nei settori Uolehefit e Culquabert; nostri tiri hanno centrato truppe nemiche infliggendo perdite. — (Stefani)

Vojno poročilo št. 455

Izredno uspeli zračni napad na Tobruk

Vsi sovražni napadi so bili z izgubami odbiti

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil poroča:

V Severni Afriki topniško streljanje in spopadi med prednjimi oddelki v raznih odsekih bojišča pri Tobruku. Sovražnik je bil povsod odbit in so boljše utrpeli zelo težke izgube. Maršal Budioni je mislil, da bo mogel držati dolnji Dnjeper še dolgo. Njegovo upanje pa se je izjalovilo zaradi nevdržnega pritiska zavezniških kolon. Sovražnik je vrgel velike množice pehote v boj, a brez zaželenega uspeha. Tudi se mu ni posrečilo, da bi preprečil graditev mostov čez veliko reko, kajti nemško topništvo, posebno pa letalstvo je prisililo sovražno topništvo k molku in razbilo njegove obrambne postojanke v zaledju. Južno od Kijeva so skušale sovjetske čete prekorčiti Dnjeper in doseči zahodno obrežje. Toda poizkus je bil odbit in so imele sovjetske čete zelo velike izgube.

zajem. Naknadno je bilo ugotovljeno, da je naša zračna obramba poleg že javljenih sovražnih izgub zadnje dni nad Benghazijem zrušila še nadaljnja 4 sovražna letala.

Močni oddelki italijanskih in p nemških letal so v množicah napadli cilje v trdnjavi Tobruk in jih obložile z močnim ognjem. Zadata so bila z očitnim uspehom številna skladišča nafte in streliva in blagovna skladišča.

Kljub močni obrambi so se vrnila vsa naša letala.

Sovražna letala so letela nad Crotone in metala bombe ter streljala s strojnimi. Med civilnim prebivalstvom je obžalovati 12 mrtvih in 24 ranjenih, materialna škoda pa je majhna. Blizu Pozzala (pri Dubrovniku) so sovražna letala streljala s strojnimi na vlak. Bilo je ranjenih nekaj potnikov.

V Vzhodni Afriki topniško delovanje v odseku Uolehefit in Kulquabert. Sovražne čete so bile zadete in jim je bila prizadejana občutna škoda.

Odbiti sovjetski napadi na Dnjepru

Prodiranje zaveznikov se nadaljuje brez prestanka

Berlin, 2. sept. AS. Na spodnjem toku Dnjepra so sovjetske čete napadle 31. avgusta z močnimi silami nemške postojanke. Napadi pa so bili odbiti in so boljše utrpeli zelo težke izgube. Maršal Budioni je mislil, da bo mogel držati dolnji Dnjeper še dolgo. Njegovo upanje pa se je izjalovilo zaradi nevdržnega pritiska zavezniških kolon. Sovražnik je vrgel velike množice pehote v boj, a brez zaželenega uspeha. Tudi se mu ni posrečilo, da bi preprečil graditev mostov čez veliko reko, kajti nemško topništvo, posebno pa letalstvo je prisililo sovražno topništvo k molku in razbilo njegove obrambne postojanke v zaledju. Južno od Kijeva so skušale sovjetske čete prekorčiti Dnjeper in doseči zahodno obrežje. Toda poizkus je bil odbit in so imele sovjetske čete zelo velike izgube.

sistematično obkoljevanje od nemške strani, ki deluje kakor ura. Kajpada ti krogi tudi dodajajo, da nikakor ni malenkost zavzeti tako veliko mesto, ki šteje tri milijone duš. S Parizom kajpada Leningrada nikakor ni mogoče primerjati, pravijo strokovnjaki v Berlinu, ker vrhovni vojni zakoni z zahoda na Ruskem nikakor ne veljajo. Tam na zahodu je pač poveljnik močnejšemu nasprotniku priznal, da je poražen ter je položil orožje. Tega bojevanja pa tukaj na Ruskem ne poznajo.

Nikakor pa v Berlinu ne mislijo še na to, da bi sovjetske čete utegnile Leningrad razdejati, čeprav so prepričani, da bo boj za mesto silno hud in trdovraten. Nemški strokovni krogi menijo, da bo nemško vrhovno poveljstvo iz taktičnih ozirov Rusom prav tako, kakor je naredilo v Varšavi, pustilo eno pot prosto iz Leningrada, kakor previden strojevodja odpre preveč zakurjenemu kotlu ventil, da se ne razpoči.

Finski uspehi

Berlin, 2. septembra. AS. V bojih 31. avgusta so finske čete dosegle nadaljnje znatne uspehe. V borbi za Neklej so sovjetske čete pustile 800 mrtvih, 300 mož pa je bilo ujetih. Ugotovilo se je, da sovjetske patrole uporabljajo uniforme finskih vojakov.

Helsinki, 2. sept. AS. Finske čete so zasedle Summo, 40 km jugovzhodno od Viipurija, ob Ladoškem jezeru so finske čete zasedle Kajpalo, kjer so v zadnji vojski bili siloviti boji med Rusi in Finci. V Finskem zalivu je nad 60 sovjetskih ladij v plamenih.

Madžarsko vojno poročilo

Budimpešta, 2. sept. AS. Zadnje vojno poročilo madžarskega generalnega štaba pravi: Od zadnjega vojnega poročila, ki je bilo izdano 18. avgusta, so naše čete napredovale za 250 do 300 km na sovražno ozemlje. Naše letalstvo se je z uspehom borilo proti nadmočnim sovražnim silam. Med zadnjimi boji smo zbili 15 sovražnih letal, a eno naše letalo se ni vrnilo. Naši pionirji so mnogo pripomogli k veličastnemu pohodu naših čet in storili vse potrebno za njih oskrbo. Naše izgube od 10. avgusta do

V Turčiji se je položaj zostril

Sofija, 2. sept. AS. Bolgarski listi pripisujejo poseben pomen poslanici, ki jo je predsednik poslal turški vojski.

V tej poslanici, kakor znano, računa Ineni z možnostjo, da bodo turška prizadevanja za ohranitev nevtralnosti ostala brezuspešna zaradi vzrokov, ki niso odvisni od njene volje. Bolgarski listi smatrajo te besede kot izrazito potrdilo ponovnih angleških poskusov, zlasti iz zadnjih dni, da bi spravili Turčijo v vojsko. Ti poizkusi se nadaljujejo. V Sofiji sodijo, da so besede predsednika Inenija jasno opozorilo Veliki Britaniji.

Stockholm, 2. septembra. s. »Dagens Nyheter« prinaša lastno poročilo iz Ankare in v njem izjavo ankerskega poročevalca ameriške radijske družbe MBC. Ta trdi, da se je položaj v Turčiji zostril in da se je treba zdaj prav resno bati, da se bliža ura, ko bo Turčijo zadel enaka usoda, kakor je zadel Madžarsko, Romunijo in Bolgarijo, zlasti pa, da jo lahko zadene morda usoda Jugoslavije in Grčije. Turčija pa bo ostala vse, da ohrani svojo neodvisnost in nevtralnost.

Ankara, 2. sept. s. Ob obletnici neodvisnosti turške republike sta si predsednik Turčije in

vrhovni poveljnik oboroženih sil izmenjala važni brzojavki. Listi poudarjajo važen pomen teh osebnih sporočil, v katerih je izraženo turško prepričanje, da se mora Turčija zanašati le na svoje lastne sile in da se ne sme dati slepiti po zagotovilih, ki jih Turčiji stalno nudijo, a jih ona zavrača. Turčija rajši zaupa svojo usodo lastni armadi in svojim državljanom.

Rim, 2. sept. AS. Admiral Stirling, pomorski kritik velike ameriške častniške agencije, zatrjuje, da utegne Črno morje postati pozorišče bodočih bojev. Verjetno se mu zdi, da bodo Nemci Kavkazijo skušali zasedeti po zračni in morsk poti, česar lahke ruske sile ne bi mogle preprečiti spriču nemškega letalstva. Zaradi tega postaja Turčija ključ sedanjega položaja na vzhodu, kajti, tako misli admiral Stirling, če Turčija ne bi hotela odpreti Dardanel angleškim pomorskim silam, ki bi hotele priti na pomoč ruskim, je mogoča angleška vojaška pomorska akcija proti Turčiji. Značilno je, da nasprotno »Times«, ki hoče odvrti pozornost od angleških namer, piše, da državni Osiščka ogražata Turčijo, in da si hočeta za jesen izsiliti prehod skozi Dardanele v svrhu bližnjih operacij.

Italijanska divizija „Pasubio“ pohvaljena

Ukrajinsko bojišče, 2. sept. s. Konjeniški general von Mackensen, pod čigar poveljstvom je v zadnjih operacijah bila tudi italijanska divizija »Pasubio«, je izdal naslednjo dnevno zapoved:

Predpogoje za nujno potrebno naglo napredovanje neke oklepne divizije sta ustvarili diviziji »Wien« in divizija »Pasubio«, ki je navzlic neugodnim pogojem za izvedbo zapovedi in navzlic delno neugodnemu položaju glede goriva v navdušenjem in naglo premagala vse težave. Ti dve diviziji sta bistveno pomagali k uspehu armadnega zbora.

Odlikovanje nemškega generala

Hitlerjev glavni stan, 2. sept. AS. Vodja je kot vrhovni poveljnik oboroženih nemških sil odlikoval z železnim viteškim križcem poveljnika neke divizije oklepnih voz, gener. Krüvela. Ta general je 34. nemški častnik, ki je bil odlikovan s tako visoko častjo. Hitler ga je osebno odlikoval.

Angleški poleti nad Nemčijo

Berlin, 2. sept. AS. Preteklo noč je nekaj angleških letal letelo nad zapadno Nemčijo. Bilo je poškodovanih nekaj stanovanjskih hiš. Na vojaških predmetih ni bilo škode. Obramba je sestrelila eno angleško letalo.

Ostre sodbe nad francoskimi komunisti

Pariz, 2. sept. AS. Pariško posebno sodišče za pobijanje komunističnih nemirov je na večerajšnji veliki seji obsodilo 9 oseb, med njimi dve ženski zaradi širjenja komunizma in razdeljevanja letakov, na kazen od dveh do deset let zapora.

Evharistični kongres v Mehiki

V mehiškem mestu Ciudad Juarez so pred kratkim imeli evharistični kongres, ki mu je predsedoval škof iz mesta Chihuahua, mons. Anton Guizar y Valencia. Ker mesto Juarez leži skoraj tik na mehiško-ameriški državni meji, so se tega kongresa poleg mehiških katoličanov udeleževali tudi katoliki iz Združenih držav severne Amerike. Udeleženci so bili sicer razdeljeni v dva jezika: španskega in angleškega, toda prav lepo jih je družila skupna vera in skupna ljubezen do evharističnega Zveličarja. V plemenitih stremljenjih različni jezik ljudi torej ne loči, marveč jih celo druži v dobri tekmi za vse dobro in vzvišeno, kar naj bi uboga ljudstva osrečilo. To moč združevanja narodov v plemenitem ima v sebi je katoliška vera s svojimi nadnaravnimi načeli in nauki.

Anglija je vojsko že izgubila

Značilni glasovi ob dvoletnici vojske

Rim, 2. sept. AS. Virginio Gayda piše v »Giornale d'Italia« naslednje:

Na pragu tretjega leta vojne lahko z vsotogostvo trdimo, da je Anglija vojsko začela, a jo je tudi že izgubila. Dejstva so dovolj jasna. Ko je Anglija začela vojno, je mislila, da bo proti državam Osi lahko postavila veliko evropsko zvezo. A danes je Anglija popolnoma izločena iz Evrope, ker Rusije ni mogoče smatrati kot evropske zaveznice. Sovjeti so že na tem, da bodo prepustili nasprotniku svoje evropsko ozemlje in poskušali z zadnjim odporom na meji Azije.

Anglija je mislila, da bo lahko zadušila Nemčijo z blokado, pa je sama blokirala tudi letalsko in podmorniško vojsko. Podcenjevala je moč Italije, pa je danes zapletena v trd boj na Sredozemlju. Začela je vojsko, da bi utrdila skupnost svojega cesarstva, toda vse kaže, da se bo zdrobilo, nekoliko tudi po zaslugi Združenih držav, ki stegajo roko nad angleškimi posestvi.

Anglija bi bila nedvomno že davno opustila boj, če ne bi njenim voditeljem dajal poguma za prazno politiko Roosevelt s svojo bojevitostjo. Združene države namreč vidijo v pojačanju vojske priliko za velike dobičke ne da bi sami kaj tvegali.

1. septembra so sledeče: padlo je 11 častnikov in 154 vojakov, ranjenih je 37 častnikov in 376 vojakov, pogrešamo 2 častnika in 21 mož.

Berlin, 2. sept. AS. Ob drugi obletnici vojske nemški listi obirno poročajo o zmagah, ki so jih države Osi v dveh letih dosegle. Listi zlasti podčrtavajo, da je zadnji kontinentalni zaveznik Anglije, sovjetski velikan na tem, da se bo zrušil in da ga bodo strle sile nove Evrope, S tem bo odstranjena največja nevarnost za Nemčijo, pa tudi Evropo. Nemški listi dalje pišejo, da britanski napad ne zasleduje le vojaških ne ideoloških ciljev, ampak zasleduje le plutokratske interese. Nemčija pa ravno hoče uničiti boljševizem in plutokracijo. Ta volja je bila močno podčrtana z Mussolinijevim obiskom pri Hitlerju na ruskem ozemlju.

Tokio, 2. sept. Japonski listi pišejo ob dvoletnici vojske, da je temelj japonske zunanje politike zveza z Italijo in Nemčijo in podčrtavajo velike vojaške uspehe, ki sta jih državi osi v teh dveh letih dosegli.

Rešeni angleški brodolomci

Lisbona, 2. sept. AS. 41 brodolomcev s treh angleških ladij »Sarristana«, »Sitoebondoc« in »Robert Max«, se je izkrcalo na otoku San Miguel. Omenjeni brodolomci so bili člani angleških ladij, ki so bile potopljene na poti iz Anglije.

Filipinske čete vključene v ameriško armado

Newyork, 2. sept. AS. Iz Manille v Filipinih poročajo, da je bilo 22.000 mož, častnikov domače armade s Filipinov uvrščenih v vojsko Zedinjenih držav. Gre za kakih 10 polkov rezervistov.

Sovjetsko odposlanstvo gre v Washington

Newyork, 2. sept. AS. V Nome na Aljaski je dospelo dvoje sovjetskih letal, ki sta na poti v Washington. Vozita 47 potnikov, ki imajo vsi diplomatske potne liste.

Kaj sodijo Japonci

Japonska politika, ki nikakor ni prijazna državam anglosaške strani, se zelo previdno suče okoli nekaterih vprašanj, pri katerih je Amerika mislila Japonsko zaplesti v boj. Japonska je zadnje dni uradno izjavila, da po njeni sodbi dobava orožja skozi Vladivostok nikakor ni tako resna zadeva, da bi zaslužila resno pozornost.

Osebe finskega poslanstva iz Moskve prišlo v Turčijo

Helsinki, 2. sept. AS. Zunanje ministrstvo je bilo obveščeno, da je vse moške osebe finskega poslanstva v Moskvi, ki je dva meseca čakalo v Leninkanu dospelo večeraj na turško ozemlje. Mnogi uradniki so zboleli, ker so sovjetske oblasti z njimi slabo postopale.

Bandi del Duce

Bando concernente il divieto di rimozione e l'obbligo di denuncia di materiale bellico nella zona delle operazioni

IL DUCE

Primo Maresciallo dell'Impero
Comandante delle truppe operanti su tutte le fronti

Visto l'articolo 6 del R. decreto 8 luglio 1938-XVI, n. 1415, visti gli articoli 15, 17 e 18 del testo della legge di guerra, approvato con il R. decreto sindacato, visto il R. decreto 10 giugno 1940-XVIII, n. 566, che ordina l'applicazione della legge di guerra nei territori dello Stato, ordinando:

Art. 2. Chinunque rinviene proiettili carichi, competente Autorità militare o senza giustificato motivo, rimuove armi da fuoco o parti di esse, munizioni o esplosivi, che costituiscono materiale bellico, è punito, se dal fatto deriva pericolo per l'incolumità pubblica, con la reclusione fino a tre anni o con la multa fino a lire cinquemila.

Art. 2. Chinunque rinviene proiettili carichi, o che comunque destino sospetto di pericolosità, deve farne immediata denuncia al più vicino comando dei Carabinieri Reali.

I contravventori sono puniti con l'arresto fino a un anno o con l'ammenda fino a lire duemila.

Le disposizioni dei due commi precedenti non si applicano quando risulta che il fatto era già a conoscenza dell'autorità.

Art. 3. Il presente bando è pubblicato mediante affissione, in luogo visibile al pubblico, presso le sedi dei Comandi delle truppe di occupazione.

Esso è altresì inserito nella Gazzetta Ufficiale del Regno d'Italia.

Dal Quartier Generale delle Forze Armate, addì 30 luglio 1941-XIX.

MUSSOLINI

Il presente bando è stato pubblicato nella Gazzetta Ufficiale del Regno d'Italia, n. 185 del 7 agosto 1941-XIX, e affisso nelle sedi dei Comandi Militari in data 29 agosto 1941-XIX.

Ducejevi razglasi

Razglas o prepovedi odstranitve in obvezni prijavi vojaškega materiala na operacijskem ozemlju

DUCE,

Prvi Maršal Cesarstva,

Poveljnik vojnih sil na vseh bojiščih, na podlagi čl. 15, 17. in 18. vojnega zakona, čigar besedilo je bilo potrjeno po omenjeni kr. uredbi, in na podlagi kr. uredb z dne 10. junija 1940-XVIII, št. 566, ki predpisuje uporabo vojnega zakona na državnem ozemlju, odreja:

Člen 1. Kdor koli brez odobritve pristojnega vojaškega oblasti ali brez upravičenega razloga odstrani strelno orožje ali njegove posamezne dele, strelivo ali raznesila, ki so vojaški material, se kaznuje, če je s tem ogrožena javna varnost, z ječo do treh let ali z denarno kaznijo do 5000 lir.

Člen 2. Kdor koli najde polne naboje ali take, ki so kakor koli videti nevarni, mora to takoj naznaniti najbližjemu poveljništvu kr. karabinerjev.

Kršitelji se kaznujejo z zaporom do enega leta ali denarno kaznijo do 2000 lir.

Določb prednjih dveh odstavkov ni uporabiti, če je bila stvar oblastu že znana.

Člen 3. Ta razglas je objavljen z nabitjem na vidnem kraju pri sedežih poveljništev zasledbenih čet.

Prav tako je objavljen v Uradnem listu kraljevine Italije.

Kolone, ki dovažajo življenje na fronto

V dunajskem listu »Neues Wiener Tagblatt« od 29. avgusta piše vojni poročevalec Freiherr v. Imhoff iz nemškega glavnega stana o kolonah, ki na fronto dovažajo življenje:

»Zmaga na razoranih ruskih peščenih cestah ni le zmaga našega orožja. Seveda nikakor ne moremo dovolj visoko oceniti dela naših bojujočih se vojakov v prahu in vročini, v obupni enolčnosti pokrajine ter na tistih slabih cestah. Vendar pa moramo dobršen del uspehov pripisati na račun nemških generalstabsnih častnikov in njihovih sodelavcev, ki so se tukaj izkazali mojstrske organizacije, ki so se znali mojstrsko prilagoditi docela novim razmeram. Nikakor namreč ni bilo mogoče na vzhod prenesti metod organizacije od zahoda, marveč je bilo treba ustvariti nekaj čisto novega.

Na zahodu smo se še lahko zanašali, da bo tuja dežela mogla preživljati našo armado. Čeprav so te dežele bile le ekstenzivno obdelane, so bile vendar le bogate dežele, ki je njihova kultura skrbela za spremembo v prehrani, ki so njihove potrebe bile v hrani skoraj enake našim, njihov okus skoraj naš. V tej vojni pa je čisto drugače. Prebivalec Sovjetske zveze je v svojem življenju preprost ter v svojih potrebah ter okusu nenavadno skromen. Kruh, krompir, kaša in koruza so njegove glavne jedi, voda je neužitna, nekaj malega žganja je edina pijača. Živino je v mlekarstvu zaradi boljševega načina gospodarstva skoraj ni. Dežela sama je revna ter naše orjaške armade nikakor ne more sama preživljati. Poleg tega pa so razdalje v tej deželi neprimerno večje kakor so bile na zahodu. Končno pa je bilo treba upoštevati še sovjetsko bojno taktiko, ki za seboj vedno vse požge, da s tem nasprotniku vzame vsakršno možnost preživljanja in prebivanja. Zato je bilo le naravno, da je organizacija našega dovoza pod vodstvom generalnega kvartirnega mojstra nemške armade na vzhodu docela osamosvojila od dežele same. Drugače kakor na Francoskem, tukaj oskrbovalna baza armade ni tuja dežela, marveč domovina sama, odkoder se potem ustvarjajo oporišča za napredujočo armado. Tako je mogoče premagati vse te ograde dalje.

Prav tako je bilo treba preskrbovati armado z gorivom in nadomestnimi strojnimi deli. Zakaj motor na vzhodu je zelo mlad. Da bi kje dobili kake zaloge bencina na to prav tako nismo mogli računati, kakor ne na to, da bi kje dobili nadomestne motorje iz bojnega plena. To vprašanje je odločilnega pomena za naše hitre oddelke. Dovož bencina in nadomestnih delov — od tega je odvisna sposobnost in pripravljenost naših motoriziranih čet. To pa je spet v bistveni zvezi s transportnim prostorom, s kakovostjo ceste, z gostoto cestne mreže ter s sposobnostjo železnice. Pehota se mora v glavnem naslanjati na pripravo. Ta je dovolj hitra, da pride naprej čelo na slabih poteh. Zakaj razdalja med pehotnimi prednjimi četami in oporišči ne postane nikoli tako velika kakor pri motoriziranih četah. Pri bojni taktiki naših oklepni čet pa nastajajo razdalje, ki jih zmora le motor, zlasti ker je zaradi dovoza treba isto pot večkrat prevoziti.

Medtem ko pehota v glavnem potrebuje le transportnega prostora za dovažanje živeža in streliva, je pri zmagovitih motorjih treba misliti tudi na ogromne množine goriva, ki so toliko večje, kolikor večja postaja razdalja med fronto in oporiščem. Bencin je bilo treba voziti s požrtvovalnostjo, ko se je Kln nemških motoriziranih čet vrival proti Minsku, požrtvovalno je bilo treba voziti naprej strelivo, ko sta si pri Dvini stali nasproti dve fronti. Požrtvovalno je treba naprej voziti hrano, ne glede na to, ali so spredaj boji ali ne, ker vojakom je treba zago-

Iz Glavnega stana oboroženih sil dne 30. julija 1941-XIX.

MUSSOLINI

Ta razglas je bil objavljen v Uradnem listu kraljevine Italije št. 185 z dne 7. avgusta 1941-XIX in nabit na sedežih vojaških poveljništev dne 29. avgusta 1941-XIX.

loviti jed in pijačo. Pri tem se je treba vedno zavedati, da bo bojujoča se fronta marširala dalje le, če bo pravočasno na mestu strelivo. Ali torej ti ogromni tovorni avtomobili v svojih neskončnih kolonah ne vozijo življenja na fronto? Ali ne prinašajo moči delovne domovine tja v ospredje? Ali ne prihrani vsaka granata, ki jo pripeljejo, eno življenje nemškega moža?

Najbrž jih je med temi vozniki precej, ki iz strelskega jarka svetovne vojne še vedo, kaj se pravi, če je pogum od ure do ure upadal, ker je upadala bojna moč. Danes ti dovozniki to preprečujejo ter s tem prihranjajo bojujočim se bataljonom neštene žrtve, pri čemer pa so sami izpostavljeni resnim nevarnostim. Zakaj moderna vojna, zlasti pa vojna motoriziranih oddelkov ne dela nobenega razločka med tem, kaj je spredaj in kaj zadaj. Nikakor se ne dogaja redko, da razkropljeni sovražni oddelki, ki se skrivajo globoko v gozdovih, začno motiti dovoz. Vse te zoprostni zahtevajo, da so dovozne čete vedno pripravljene za boj, pa da je tudi motor vedno pripravljen za delovanje.

Vodstvo je vse te težave res že naprej upoštevalo. Kvartirni mojstri so od divizije, zbora in armade dobili za sodelavec najboljšo organizatorje. Toda prav njim vedno splošno nastaja potreba, da odstranjajo prevozne težave, da izrabljajo prometne možnosti, da delajo na hitro roko nove načrte, da organizatorično postavljajo tisto podlago, ki bo zelo bistveno soodločala zmago nad sovjetskimi sovražnikom.

Italijansko in nemško kulturno sodelovanje

Benetke, 2. sept. AS. Drugi dan obiska nemškega propagandnega ministra Göbbelsa pri ministru Pavoliniju je bil posvečen nalogam, kako doseči tovariško in prijateljsko sodelovanje na področjih, ki se tičejo označenih ministrstev. S posebno pozornostjo sta ministra razpravljala o razvoju italijanske in nemške kinematografske delavnosti v okviru nove Evrope. Saj je tudi benška razstava posvečena temu problemu. Razgovoru so pokazali, da med obema državama prevladujejo skupni nameni in skupni cilji tudi na duhovnem in kulturnem področju. Zvečer je bil pred odličnim občinstvom predvajani italijanski film »Zelezna krona« (»Corona di ferro«), ki dokazuje odlično umetniško dovršenost in tehnično izpolnjenost italijanskega filma. Včeraj pa so predvajali nemški film »Vrnitev v domovino«, ki kaže velik napredek nemške kinematografije. Ta dva filma sta bila vnašena dogodek na benški razstavi in dokazujeta velikanski razvoj držav osi na kinematografskem polju.

Madžarska sodba o srbski vladi

Budimpeštanski list »Magyar Nemzet« poroča v zvezi z imenovanjem nove srbske vlade v Beogradu, da je general Milan Nedić od nemškega vojaškega poveljstva dobil dovoljenje organizirati svoje srbske čete za vzdrževanje reda v Srbiji. Ta četa bo spočetka štela kakih 15.000 mož, se bo pa s časom dvignila na 25.000 mož. Ko bo ta

Gospodarstvo

Le mostre speciali alla prossima Fiera

Lubiana, 1. settembre. Ad un mese dalla inaugurazione della Fiera di Lubiana il panorama di questa prima manifestazione di carattere economico si presenta già ampio e molto rilevante per la partecipazione assicurata di oltre seicento espositori. I posteggi si allineeranno in tre grandissimi padiglioni che accoglieranno la massa degli espositori; due quelli italiani uno gli sloveni. Altri padiglioni separati ospiteranno le mostre speciali. Uno su una area di circa 500 metri quadrati lo sta costruendo la Fiat e sarà approntato con rapidità di primato. In venti giorni la Montecatini e la Italtiscosa allestiranno pure le loro mostre in padiglioni separati. Una particolare esposizione prepara la provincia di Gorizia e l'ente nazionale vini si presenterà con una ampia rassegna dei vini nazionali.

Infine la provincia di Lubiana organizza una esposizione agricola attraverso la quale i visitatori italiani potranno per la prima volta conoscere l'efficienza della attività e della produzione della nuova provincia nel campo preminente della economia locale. (Stefani)

Italijanske tvrdke na Ljubljanskem velesejmu

Na ljubljanskem velesejmu bodo velike italijanske tvrdke razstavljale v posebnih paviljonih. En tak paviljon v površini 500 kv. m bo zgradila tvrdka Fiat. Paviljon bo dovršen v 20 dneh. Tudi tvrdki Montecatini in Sula Viscosa bosta imeli posebne razstavne prostore. Obširno pa smo že poročali o razstavi goriske pokrajine. Sploh bo ves velesejem razdeljen tako, da bosta dva velika paviljona zasledena s italijanskimi tvrdkami in bodo tvrdke iz pokrajine razstavljale v enem paviljonu.

Obisk iz Trsta. Tržaški Dopolavoro pripravlja za ljubljanski velesejem poseben izlet. Obisk je namenjen za dan 5. oktobra, t. j. za prvi razstveni dan. Podrobnosti o potovanju še niso znane.

Zrebanje 6% obligacij mestne občine Ljubljanske

Pri 10. zrebanju obligacij 6% obligacijskega posojila mestne občine ljubljanske v nominalni vrednosti 20.000.000 din, ki se je vršilo 16. avgusta 1941, so bile izrebane naslednje obligacije:

Po 10.000 din serija A št. 1, 13, 68, 84, 93, 111, 194, 316, 349, 351, 366, 373, 424, 493, 506, 509, 510, 520, 531, 546, 550, 559, 610, 624, 672, 673, 704, 707, 741, 840, 1071, 1073, 1163, 1201, 1215, 1260, 1319, 1334, 1347, 1385, 1407.

Po 5000 din serija B št. 18, 84, 105, 244, 263, 276, 280, 417, 582, 674, 718, 726.

Po 1000 din serija C št. 10, 57, 77, 81, 93, 126, 206, 227, 328, 368, 374, 380, 521, 530, 539, 563, 590, 642, 679, 714, 723, 788, 991, 908, 916, 918, 970, 987, 1032, 1050, 1071, 1152, 1192, 1335, 1385, 1425, 1434, 1443, 1448, 1595, 1664, 1668, 1673, 1764, 1786, 1883, 1902, 1913, 1915, 1931.

Izrebane obligacije so plačljive dne 10. februarja 1942 pri mestni blagajni in Ljubljani.

oddelek organiziran, bo prevzel varnostno službo v Srbiji od nemških čet.

Drugi člani nove srbske vlade so v glavnem prijatelji nekdanjega ministrskega predsednika dr. Stojadinovića in pa sedanji pristai Ljotića, kateri je že v bivši Jugoslaviji s svojim »Zborom« deloval za prijateljske razmere z Nemčijo.

Rooseveltov govor ameriškim delavcem

Washington, 2. sept. s. Predsednik Združenih držav Roosevelt je snoči imel po radiu govor, namenjen severnoameriškim delavcem. V govoru je povedal, da je zmaga demokracije odvisna od industrijskega napora Združenih držav. Naj bo ta napor zdaj še tolikšen, pa vendar ni še zadosten. Roosevelt je dalje dejal, da mornarica Združenih držav ne bi mogla več braniti svobode mornarice, če bi bilo angleške, norveške in ruske mornarice konec. Priznal je, da oružje in strelivo, ki ga pošilja na bojišča ameriška industrija, podaljšujejo in zresnjujejo vojno, toda gre za višje koristi, pred katerimi se mora umakniti vsak drug pomislek. Svoboda Amerike mora biti pred vsemi.

Predsednik je dejal, da bo bolj dolg in trd. Nekateri menijo, da je zmaga demokracij nemogoča. Roosevelt ne misli tako. Treba je le pomnožiti napore. Priznal je, da so v Ameriki ljudje, ki se ne strinjajo z njegovo sodbo, toda on bo vseeno vztrajal na poti, ki mu jo je začrtala njegova vest. Stori bo vse, kar je mogoče, da pomaga svetu do zmage nad narodnim socializmom.

Newyork, 2. sept. AS. Iz ameriškega tiska se dozdeva, da bojevit Rooseveltov govor delavcem ni bil v ničemer pozitiven, in ni prinesel nobene razjasnitve v sedanjem položaju Združenih držav. Razpovedajo zlasti nasprotniki oborožene intervencije in pa ljudje iz ljudstva. Znani nasprotnik oboroženega posredovanja Whiber napada Roosevelta in mu očita, da hoče terorizirati ameriško javnost, in da z lažnimi obljubami hoče prevariti ameriško demokracijo.

Ameriška proizvodnja je pomanjkljiva

Newyork, 2. sept. AS. V svojem radijskem govoru je demokratični senator Byrd ponovil svoje nekdanje trditve, in rekel, da ameriško oboroževanje skoraj na nobeni kategoriji ne dosega načrta. Potrebni bi bili silni napori, da bi nadkrilili v proizvodnji osni državi. Ljudje naj se ne pustje varati z objavljenimi številkami. Tako na primer je bilo rečeno, da je proizvodnja tankov za 800% večja, kot v zadnjem decembru, toda v decembru niso proizvedli niti enega modernega tanka, in zato 800% nadkriljevanja ne pomeni nič. Najhujše pomanjkljivosti pa so v proizvodnji letal. Julija so izdelali le 700 bojnih letal, to je 200 manj, kakor je bilo v načrtu in 16 manj, kakor v juniju.

Mehika se noče vmešavati v vojno

Mehika, 2. sept. AS. Glede mehiškega zadržanja v sedanjih vojni je izjavil predsednik Camacho, da je Mehika pripravljena podpirati obrambo splošno ameriških interesov, pri čemer pa se hoče skrbno držati stališča, ki ga je z vsega početka v sedanjih vojni zavzela in ki je sledeči: hočemo se zdržati vsakega oboroženega spopada, toda v skrbi za našo neodvisnost nočemo ničesar opustiti, da v obrambi nedotakljivosti našega ozemlja in naših ustanov delamo tudi za nedotakljivost Amerike, kot svobodni možje v svetu, ki je ponosen na ideal svobode in pravičnosti.

Zveza slovenskih zadrug ima občni zbor dne 17. septembra ob 10. dopoldne v prostorih Kmetijske družbe. Občni zbor je redni.

Iz hrvatskega finančnega ministrstva. Za državne podtajnika v finančnem ministrstvu v Zagrebu je bil imenovan dr. Anton Filipančič, bivši pomočnik finančnega ministra dr. Suteja.

Novi devetletni boni. Z dnem 15. septembra se začne vpis nove tranše devetletnih blagajniških bonov s 5% obresti z zapadlostjo dne 15. septembra 1950. Vpis bo odprt do 30. septembra. Emisijski tečaj je 97,50.

Kreditni konzorcij za javna dela v Rimu bo zvišal glavnico od 408 na 510, torej za 102 milij. lir.

Umetne tekstilne snovi. Iz statističnih podatkov Federacije za industrijo umetnih tekstilnih snovi je razvidno, da je proizvodnja teh snovi narasla od 145.667 ton v letu 1939 na 173.298 ton. Od tega je 52.754 ton izdelkov iz rajona (umetne svile), 113.329 ton iz snovi, ki izvirajo iz rastlinskih snovi, 3715 ton iz živalskih snovi in 3500 ton iz odpadkov umetne svile.

Gradbena delavnost. Iz statističnih podatkov Osrednjega zavoda za statistiko v Rimu je razvidno, da je bilo lani zgrajenih v Italiji stanovanjskih sob v novih hišah 126.859. Največ se gradi v občinah od 100.000 do 500.000 prebivalcev.

Trgovina v Milanu. Vkljub temu, da ima Rim več prebivalstva kot Milan, smatrajo vendar Milan za trgovsko središče Italije. V začetku leta 1941 je imela milanska trgovska konfederacija 55.834 članov, od tega je 38.872 vpisanih tvrdk, 3129 je pomoznih trgovinskih obratov, 720 je ravnateljstev tvrdk in 13.113 je potujočih obratov. Te številke veljajo za vso milansko pokrajino, dočim je v samem mestu Milanu 33.086 tvrdk.

Na zagrebškem velesejmu bo imela Italija dva velika paviljona. En paviljon bo vseboval kmetijske stroje, drugi pa tekstilne izdelke. Poseben oddelek pa bo posvečen turizmu.

Italija dobavlja Švedski celulozo za umetno svilo. V najnovjši trgovinski pogodbi med Italijo in Švedsko je povišan kontingent za celulozo od 130.000 na 170.000 ton. Ta proizvodnja tvori več kot polovico italijanske proizvodnje celuloze, ki jo za tekoče leto cenijo na 300.000 ton. Samo 10% proizvajalne zmoglosti trenutno ni izkoriščane.

V Nemčiji je po poročilu agencije »Italijanska gospodarska informacije« sedaj zaposlenih okoli 200.000 Belgijcev. Poleg tega pa dela v Belgiji sami 100.000 delavcev za nemška naročila. V Belgiji je 75.000 brezposelnih, ker pa so vsi starejši nad 60 let, bo brezposelnosti v Belgiji kmalu konec.

Racioniranje oblačil v Španiji. IET poroča iz Rima, da bo s 1. oktobrom uvedeno racioniranje tekstilij in bodo veljavne za nabavo karte.

Reichskreditkassenscheine v Srbiji. Kakor v vseh drugih krajih, ki jih je zaseda nemška vojska, je bila tudi v Beogradu kmalu po zlorabi bivše jugoslovanske vojske ustanovljena Reichskreditkassa, ki je preskrbljala nemško vojaštvo z Reichskreditkassenscheini in drugimi denarnimi sredstvi. Da bi bilo to delo čim bolj poenostavljeno, so bile njene menjalnice tudi v Nišu, Kragujevcu in Valjevu. Menjalnice v Kragujevcu in Valjevu sta že ukinitve, ustanovljena pa je nova na belgrajski postaji. Otok Reichskreditkassenscheinov v Srbiji se mora držati v precej majhnem obsegu, ker ima Reichskreditbank na razpolago tudi veliko vsoto dinarjev.

Italijanščina brez učitelja

76

O vozilih.

Vozila (il veicolo, mn. i veicoli) so danes že na moč različna. Poleg železnice, ki smo o njej že govorili (gl. naše 57. nadaljevanje), prihaja danes spet do veljave voz s konjsko vprego — la vettura, la carrozza a cavalli (enovprežni voz — la vettura ad un cavallo, dvovprežna kočija — la carrozza a due cavalli). Il baroccio je dvokolesni voz, kakršne vidimo zdaj tudi pri nas. Do veljave prihajajo spet izvoščki — la vettura di piazza, spominjamo se pa celo spet starih poštnih voz — la diligéncia. — Navaden tovorni voz je il carro, se bolje il carrettone. — Sanj — la slitta.

Pri vozu ločimo kolesa (le ruote, edn. la ruota) in oje (il timone). Konj potrebuje opremo — i finimenti. Uzda — la briglia, vajete — le redini. Nataktniti uzdo — imbrigliare, vpreči — attaccare, spreči — staccare.

Kočijaž — il cochiere, voznik — il carrettiere. Gotovo je, da se vprežni voz ne more meriti z motoriziranimi vozili, ki jih imenujemo skratka — i automézzi (edn. l'automézzo) in med katerimi ločimo: osebni avtomobil — l'automobile f., avto-bus — l'autobus m. (mn. gli autobus), tovorni avto — l'autocarro m., il camión, motorno kolo — la motocicletta. — Naša običajna kratica »avto« ni običajna, pač pa rečemo osebному avtomobilu (kakor tudi motornemu kolesu!) skratka — la macchina (prav za prav: stroj).

Kretač (volan) — il volante, rezervoar ali tank — il serbatoio, rezervno kolo — la ruota di ricambio. Gorivo — il carburante, kanta za bencin (olje) — la latta di benzina (d'olio). Trobilja — la tromba, la cornetta; sirena — la siréna (elettrica) ali il clackson; hupati — sonare la tromba... i. pod. Tablica s številko — la targa, luči pri avtu (zarometi) — i fari (edn. il faro), il fanale. Defekt — la panna. Garaža — l'autorimessa. Zavora — il freno.

Sofer, vozač — l'autista, il guidatore. — Vozite počasi! — Rallentate!

Kolo (la bicicletta) je brez dvoma najbolj razširjeno vozilo. Kolesar — il ciclista. Balana — il manubrio ali lo stérzo, sedež — il sellino. Prosti tek — la ruota libera (bicicletta a ruota libera).

Važno mesto med vozili zavzema ladja (la nave). Parnik se imenuje il piroscafo ali il vapóre, ladjica ali čoln je lahko la barca ali il battello ali la barchetta ali la navicella.

Krov se imenuje il ponte, jambor — l'albero (prav za prav: drevo), gredelj — la chiglia ali la caréna, krmilo — il timone, sidro — l'ancora

(vreči sidro — gettare l'ancora, dvigniti sidro — levare l'ancora). Jadro — il vélo, veslo — il rémo (veslati — remare).

Za naš čas značilno vozilo je seveda letalo (il velivolo, l'aeroplano). Letališče — l'aeroporto m. Enokrilnik — il monoplano, dvokrilnik — il biplano. Lopa — il capannone. — Jadralno letalstvo — il volo a véla.

Berilo.

Una notizia sensazionale, ovvéro: come si fa la storia.

C'era una volta un'automobile che passò molto da' preséso ad un' signóre e che per poco non g'li sfiorò una manica della giacca.

Un' tale avvicinò il signóre e gli chiese: «Ho l'onóre di parláre al signór Tremarèlli?»

«No, io sóno Luigi Brazzoleri, negoziante in vestiti fatti.»

L'informatore corse a gámbe levate da un reporter e gli raccontò che il signór Brazzoleri, negoziante ecc., era stato atterrato da un'automobile.

Il reporter, che la più viva coscienza, saltò alla redazione del giornale e raccontò in esteso il grave fatto di cronaca.

Il redattore, con molte fioriture e con sottile elegánza di stile, stése la sua relazione e, poichè gli mancavano due righe per chiudere la colonna, aggiunse:

«Il disgraziato fu trasportato alla cappella mortuaria di Santa Croce; domani avrà luogo l'autopsia.»

Il redattore capo, scorrendo le bózze di stampa, disse fra sé:

«Ma qui mancano i dettagli!»

Ed aggiunse i particolari più sanguinolenti e i sottotitoli più clamorosi: «Un negoziante sfracellato.» «Il réo in fuga.» «Un negoziante sparito.» Etc., ecc.

E così, il signór Luigi Brazzoleri, negoziante in vestiti fatti, fra le notizie dell'ultima ora, leggè la sua tragica avventura con tutto quel po' di particolari...

Pripombe

z zelo blizu nekoga gospoda. — * in je skoraj. — * nakdo. — * avvicinare = približati se. — * parlaré a qualcuno = govoriti s kom. — * in = prevoditi. — * pass. pass. glagola corrére. — * na vrat na nos. — * pass. pass. glagola sténdere. — * pass. pass. glagola aggiungere. — * pass. pass. glagola dirá. — * krajšani prislov: poco. Tu; „z vsami drobnimi...“

V deželi »suhe robe«

Ribnica, septembra 1941.

»Sem Ribničan Urban, po cejlim svajti znan ...«

Komu še ni znana ta prelepa ribniška himna, ki tako točno oriše Ribničana samega in njegovo življenje, ki v veliki meri zavisi od »suhe robe«, katere počutki segajo daleč nazaj v pretekla stoletja. Kdaj se je ta obrt začela, ni mogoče natančno dognati. Ko so namreč v 15. stoletju Turki

Ribničan na »babić kolje vitre. Poleg njega jih pridne ženske roke še strgajo

preplavili naše pokrajine, je bila zlasti Dolenjska pozorišče krvavih bojov. Zato je prav Dolenjska hudo trpela, ljudstvo pa je obubožalo. Prej imoviti kmetje niso več mogli preživljati sebe in svojih družin. Novica o veliki stiski je prišla tudi du dunajskega dvora. Da si ljudstvo vsaj nekoliko opomore, je dovolil cesar Friderik III. oktobra 1492 ribniškim in kočevskim prebivalcem izvažati lesene predmete, platno in živino na Hrvatsko ter v druge obsejne dežele.

Valvazor pravi, da je bilo 15 vasi na Kočevskem, kjer se je razvila lesna domača obrt, do čim je na Ribniškem 11 vasi izdelovalo suho robo. Kakor drugod po Sloveniji, je tudi na Kočevskem domača obrt prešla, Ribničanje so si pa znali svojo starodavno umetnost ne samo ohraniti pred viharji raznih dob, temveč jo celo razširiti in dvigniti do obudovanja vrednih višin. Domovina »suhe robe« pa ni omejena, kakor bi kdo morda mislil, samo na Ribnico z okolico, temveč zavzema precejšen del Dolenjske. Na jugu in vzhodu jo obdaja Kočevsko in Suha krajina, na zahodu jo omejujejo zeleni vrhovi Velike gore in preko Boncarja prijazne bloške vasice, na severu se ji pa klanjajo ponosni vrhovi Sv. Ahaca, Kureščka, Mokreca in Krima.

Na tem ozemlju, ki je pokrito povečini z gozdom ter slabimi travniki in nerodovitnimi ilovnatimi polji, živi 27.000 ljudi v nad 400 vasih in 4 trgih: v Ribnici, Sodražici, v Velikih Laščah ter Turjaku. Zelo redka je med vsemi temi na-

selji vas, kjer ne bi vsaj v dolgih zimskih mesecih delali po kak predmet suhe robe.

Izdelki, ki jih označujejo s »suho robo« v širšem pomenu so: palice, vitre, tkana dna, rete, rešeta, obodi, ki jih delajo obodariji, korci, čebri in škafi, ki jih izdelujejo škafarji, pa tudi žlice, kuhavnice in druga »drakslerija«, kakor imenujejo krošnjariji strugarske izdelke.

Pri škafarjih

Ko greš čez Zapotok, katerega čuva zvon sv. Marka na hribčku in se že bližaj prijaznim slemenskim vasicam, nad katerimi kraljuje izredno lepi Sv. Gregor nad Ortnekom, zaslišiš rezko bobnenje, ki prihaja iz oken in se mimo tebe izgublja v daljavi. Takoj uganeš, da tu prebiva rod, ki si z izdelovanjem škafov, brent in čebrov služi svoj vsakdanji kruh. Velike skladownice dog, ki so zložene v obliki pokončnega stožca — šiške imenovane — te nemo pozdravljajo, ko hitiš po vaški poti mimo njih. Ko potuješ dalje po Slemenih, ti oko obstane na rumenkastih kolačih potočenih obodov, ki se suše v celih skladnicah pod odnosi hiš in čakajo trgovca ali krošnjarja, ki jih bo naprej obdelal.

Kakor se s škafi in obodi pečajo bolj Slemen, pa tudi prebivalci Sodraške doline, tako se bavijo z izdelovanjem rešet in ret vasi gorenjega konca Ribniške doline. Kot, Sušje, Slatnik, Zapotok in Vinca napravijo čez leto, predvsem pa pozimi največ lesenih poden.

Izdelovanje rešet in sit

pa ni tako preprosta stvar. Pri rešetih moramo ločiti namreč dva glavna dela: dno ali podno in obod. Kot surovino za dno uporabljajo največ leskove gladke palice, dolge do enega metra. Nekaj jih nasekajo v domačih gozdovih, večino pa jih kupijo od sosednih Kočevjarjev, ki jih pripeljejo v Ribnico na semenji. Ko so butare palice doma, jimz nožem, viternikom imenovanim, postrgajo lubje, nato pa jih na »babić«, srednje debelem luknjičastem tramu, »okoljejo«. Odklane vitre so tako debele, kakor je bila debela zarezka, narejena z nožem na koncu palice. Toda ne mislite, da so take vitre že za pletenje uporabne. Nikakor ne. Treba jih je najprej ostrgati, kar store predvsem pridne roke zalih Ribničank. Vendar tudi prvič postrgane vitre bi bile predebele za pletenje. Morajo biti še cepljene. To delo navadno opravljajo ženske. Takole delajo: Vitro na debelejšem koncu nalomi, potem jo nese k ustom, prime pri zarezi z zobom in odcepi od nje nove tanjše vitre. Delo gre hitro izpod rok, ali bolje: izpod zob. Vendar vitra še ni gotova. Treba jo je znova ostrgati in na »reziro« obrezati, da je povsod enako široka; šele po trudapolni in dolgi poti je vitra godna za pletenje.

Kako hitro gre vajenim rokam vitra izpod rok! V nekaj minutah postanejo bele vitre žrtve nenasičnega Moloha — rete. Podna, retna ali rešetna so spletna, toda še ne gotova. Zložene v bale čakajo odrešenja. Vse drugačen obraz dobe, ko jih kak starejši možki, ki ima že prvenstvo v hiši v tej stroki, obišče. V zgoraj omenjenih vaseh naredijo letno do 40.000 lesenih poden.

Rešetno bo v kratkem izdelano

Razpečavanje suhe robe

Ribničanje pa ne delajo suhe robe samo za domačo uporabo. Vedo namreč, da rete, rešeta, škafe itd. rabijo ljudje tudi drugod po svetu. Zato skrbje, da spravijo odvišek čimbolj med ljudi. Razpečavanje suhe robe se vrši na dva načina. Izdelovalci prodajo največ narejene robe domačim trgovcem, ki jo potem razprodajo krošnjarijem na upanje, ali pa jo — in to v zadnjem času mnogo — razpošiljajo v mesta na vse strani sveta. Da, celo v Afriki naletiš na ribniške izdelke. Mnogo več kot trgovci pa raznesejo v svet krošnjariji sami. Zdomarji jim pravijo doma, ker hodijo hodijo »zdoma« po svetu. Odhajajo od doma spomlad, pa tudi v jeseni, ko na polju nekoliko podolajo.

Ko ugledamo Ribničana, ki jo maha z veliko krošnjo na rami in s košaro v roki, se ga kar razveselimo. Saj njegov veseli in šegavi značaj spravi vse okole nehoti v dobro voljo. Vse se čudi njegovemu razmeroma širokemu obzorju in hitremu izražanju pametnih misli. Posebno pa vzbuja pozornost njegova tipična ribniška govornica. Seveda njegovo na videz veselo življenje ni tako rožnato, kakor bi sklepali na prvi pogled, saj skriva marsikatero bridkost, ki jo več ali manj skrito nosi s seboj. Že to, da mora krošnjari zapustiti dom, družino, otroke, ženo in iti v negotovo tujino s trebuhom za kruhom, ni prav prijetno. In kakšno je njegovo življenje? Ves premočen od dežja ali vročine, utrujen od dolge poti, si ne more zvečer privoščiti udobne, človeku primerne postelje. Zanj mora biti dobra slama in zadovoljen je, če mu je ta na razpolago. Ali na vse te stvari ne sme Ribničan misliti. Zadovoljen je v svoji skromnosti, da mu je dovoljeno nositi širom sveta svoje lesene izdelke in s tem zadovoljiti ljudi in skrbeti za svojo družino.

Škodljivci

Ce smo že govorili o škodljivcih iz sebičnosti, moramo vsekakor omeniti še nekaj, kar se v življenju tolikrat dogaja, pa nihče ne misli, da bi tako dejanje bilo splošno socialno in narodno škodljivo. In vendar je sebičnost, združena s pomanjkanjem odločne in plemenite volje tista, ki žene ljudi večkrat v najgrša dejanja, katere splošno obsojamo.

Človek, ki je poln sebičnega mišljenja in čutenja, ni le tisti, kateri kupiči blago zgolj zase, ne meneč se za svojega bližnjega, marveč tudi tisti, ki raztresa zgolj sebi v telesni užitek tako, da njegovi najbližji pri tem škodo trpe. Trpe telesno, pa tudi večkrat še hujšo duhovno škodo. Tak človek je vsekakor zapraviljivec, ki zapravlja, da sem sam dobro ima, pri tem pa pušča stradati svojo družino in svoje otroke. S tem uničuje srečno družinsko življenje sebi in svojim, s tem pa tudi pomaga izpodkopavati v malem temelje narodove sreče in njegovega blagostanja.

Hlepeč za telesnim uživanjem, se ne mení za nobeno žrtev, ki je v družinskem in narodnem življenju nujna potreba. Žrtvovati se mu ni mar niti za svoje starše, niti za ženo niti za otroke. Tak človek postane tako suženj svojih gonov, da skuša priti do virov uživanja nazadnje tudi po nepoštenih poteh. Eden se vda kraji, drugi prodaja svoje prepričanje, tretji pa prodaja in izdaja celo svoje najbližnje — vse to iz gole sebičnosti.

Koliko žalostnih vzgledov takega ravnanja smo že doživeli v našem narodu! Koliko takih vzgledov doživljamo in koliko jih bomo morali še doživeti, če se bo ta nekrščanska sebičnost in samopamnost posameznikov tako svobodno razvijala!

Sodimo, da je vsem jasno, kaj smo hoteli s temi besedami povedati. Hoteli smo namreč naglasiti, kako je plemenita krščanska nesebičnost in pripravljenost na žrtve za svoje prvi pogoj družinskega obstanka ter obstanka tudi tiste velike družine, ki se imenuje narod. Ko pa danes večkrat gledamo pred seboj moralno razdejane, ki se pokaže le prevečkrat našim očem, se moramo vprašati, ali nismo mi kot celota sokrivi, da se je zavest dolžnosti do družine v ožjem in širšem pomenu pri nekaterih tako docela izgubila?

Dolžni smo bili naglasiti to dejstvo zato, da s prstom pokažemo na veliko zevajočo rano v našem narodnem telesu, da bi posledje bilo boljše! Začeti pa moramo že pri mladini, če hočemo, da bo prihodnji rod bolj spoznaval svoje dolžnosti in jih izvrševal. Mnogo premalo so sodobni starši svoje otroke vzgajali k pripravljenosti za žrtve. Mnogo premalo so naša društva in druge organizacije zanesle v ljudsko vzgojo misli na tisti nujno potreben krščanski altruizem in nesebičnost, ki brez nje ne more obstati nobena skupnost in nobena še tako plemenita družinska in narodna vzajemnost.

Ce hočemo svojim družinam lepšo prihodnost in svojemu narodu lepši razvoj, moramo poleg drugih dolžnosti misliti predvsem na to, kako bomo iz slovenskih src pometli tisto nekrščansko materialistično sebičnost, ki nam je v preteklosti bila večkrat ne le v narodno sramoto, temveč tudi v narodno škodo.

Sport

Novo mesto je priredilo prvi športni dan

Ob neverjetno velikem zanimanju novomeškega občinstva se je v soboto in nedeljo vršila prireditev novomeškega športnega dne, ki mu je povsem uspelo doseči svoj namen: pokazati stanje novomeškega in dolenjskega športa in v javnosti poglobiti zanimanje za športno udejstvovanje dolenjske mladine. Le žal, da je slabo vreme neugodno vplivalo na nekatere prireditve in plavalne tekme sploh preprečilo. Ob skrajno slabem vremenu in na nemogočem terenu sta se v soboto popoldne odigrali na kandijškem stadionu dve nogometni tekmi. Kot prvi sta nastopili moštvi SK Belokrajine iz Črmljane in SK Kočevja. SK Belokrajina je v tekmi, ki je zaradi dežja trajala le dvakrat po 30 minut, odpravil moštvo iz Kočevja z rezultatom 3:2. Sodil je g. Sila. Drugo tekmo, ki je prav tako trajala le 60 minut, sta

odigrala novomeški Elan in SK Ribnica. Pri tekmi je bila premoč Elana očitna in je bil rezultat 5:0 za Elan zaslužen. To tekmo je sodil g. Stanko Not. Prva nadaljnja prireditev, plavalne tekme na Krki, je morala zaradi dežja odpasti, pač pa se je ob zadovoljivem vremenu vršil štafetni tek skozi Novo mesto. Pri tem so sodelovala moštva SK Belokrajine, lahkoatletska ekipa SK Elana in nogometna sekcija SK Elana. Z naskokom 90 m in v času 3:10:4 je zmagovalo moštvo lahkoatletске sekcije SK Elana. Na drugem mestu je bilo moštvo nogometne sekcije SK Elana, tretje mesto pa je doseglo moštvo SK Belokrajine. Štafetnemu teku je prisostvovalo izredno mnogo Novomeščanov in okoličanov, med drugimi tudi okrajni komisar dr. Griselli in karabinjerski stotnik Fera. Popoldne sta se sicer deloma ob slabem vremenu in ob ogromni udeležbi gledalcev, bilo jih je blizu 3000, odigrali zaključni nogometni tekmi med obema sobotnima premagancema in nato med zmagovalcema. Pred pričetkom tekem so se vsa moštva razvrstila pred lepo okrašenim častno tribuno ter se poklonili divizijskemu generalu Fr. Romeru in mestnemu županu dr. Polensku, ki sta na tribuni prisostvovala tekam. Boj med Kočevjem in Ribnico je končal z zmago Kočevja z rezultatom 4:1. V zaključni tekmi SK Elan : SK Belokrajina pa je po trdi borbi izšel prvi kot zmagovalac z rezultatom 4:3. Prvo tekmo je sodil g. Not, drugo italijanski zvezni sodnik g. Sangiorgio. Po končanih tekmah je mestni župan izročil lep prehodni pokal, ki ga je darovala mestna občina, zmagovitemu moštvo SK Elana in čestital k zasluženim zmagi. Za njim sta spregovorila še organizatorja športnega dne g. Pelko, ki se je za objek zahvalil g. generalu in g. županu, ter g. Not. Oba gospoda sta sodelujočim moštvom podelila tudi spominska darila. Prvi novomeški športni dan je nadvse lepo uspel v zadovoljstvo prirediteljev in vseh, ki se zanimajo za šport. V Novem mestu si želimo še več takih prireditev.

Mednarodne plavalne tekme v Breslavi. V Breslavi so se 30. avgusta začele mednarodne športne tekme, od katerih so bile med prvimi plavalne tekme. Rezultati so bili doseženi po sledečem redu: 100 m prosto: 1. Schroeder (Nemčija) 1,01,2; 2. Erdelye (Madžarska) 1,02,2; 3. Kienast (Nemčija) 1,03,9; 4. Miloslavčič (Hrvatska) 1,03,9; 5. Stakula (Hrvatska) 1,04,0; 6. Marsiglia (Italija) 1,05,3; 7. Szamati (Madžarska) 1,05,9; 8. Albertone (Italija) 1,06,0. 100 m hrbtno: 1. Kristen (Nemčija) 1,13,1; 2. Lindner (Nemčija) 1,15,2; 3. Bergamo (Italija) 1,16,3; 4. Barloszy (Madžarska) 1,17,2; 5. Oltag (Madžarska) 1,19,7; 6. Miloslavčič (Hrvatska) 1,20,3; 7. Dellino (Italija) 1,21,0; 8. Vidovič (Hrvatska) 1,23,2; 200 m prsno: 1. Gold (Nemčija) 2,49,5; 2. Klinge (Nemčija) 2,53,0; 3. Barbieri (Italija) 2,59,4; 4. Stiegler (Hrvatska) 3,06,5; 5. Galassi (Italija) 3,06,7; 6. Bartalics (Madžarska) 3,06,8; 7. Nemeth (Madžarska) 3,07,0; 8. Aro (Finska) 3,13,3.

Haegg naj švedom pribori še nov svetovni rekord. Odkar je Gunder Haegg zboljšal svetovni rekord na 1500 m, pričakujejo Švede, da jim bo tudi lahko popravil svetovni rekord na 2000 m. Ta rekord drži od leta 1937 Američan Archie San Romani s časom 5 minut 16,8. Haegg bo poskušal podreti rekord v Malmöju 12. ali 13. septembra. Športni računarji so izračunali, da bi utegnil Haegg teči 2000 m v času 5,15. Švede so letos v splošnem v dobri formi, tako je pred nedavnim osvojitvijo prvenstvo v maratonu že osmiš 30 letni Henry Palme s časom 2.32,20. Odlični so tudi metalci kladiva.

Naredbe Visokega Komisarja Določitev časa za zatemnitev

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na naredbe z dne 6. junija 1941-XIX, št. 42, z dne 23. julija 1941-XIX, št. 72 in z dne 7. avgusta 1941-XIX, št. 79, odreja:

Člen 1. Do nove odredbe se morajo upoštevati predpisi o zatemnitvi v času od 21 do 6.

Člen 2. Drugi predpisi, ki jih obsega naredba z dne 6. junija 1941-XIX, št. 42, ostanejo nespremenjeni.

Člen 3. Ta naredba stopi v veljavo na dan 1. septembra 1941-XIX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: Emilio Grazioli

Sprememba prodajne cene nekaterih vrst soli

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na potrebe, da se prodajna cena nekaterih vrst soli v Ljubljanski pokrajini prilagodi višji nabavni ceni državne monopolne uprave, in po zaslišanju mnenja pristojnega glavnega ravnateljstva v tej stvari, odloča:

da se od 1. septembra 1941-XIX dalje za občinstvo določena prodajna cena za naslednji vrsti soli zviša takole:

rafinirana sol od 230 na 300 lir za stot, kuhinjska sol od 95 na 120 lir za stot, Industrijski in živinski soli se cena ne spremeni.

Ljubljana, dne 26. avgusta 1941-XIX
Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: Emilio Grazioli

Baklund je vrgel v Motalu kladivo 52.98 m, Ericsson pa v Oestersundu 52.52 m.

Nogometno prvenstvo Srednje Amerike je bilo odigrano v San Joseju v Costariki. Zmagala je Costarika, ki je premagala vse druge državne reprezentance srednjeameriških držav. Proti Nikaragui je zmagala 7:2, proti Panami 7:0, proti Cúracau 6:2 in proti San Salvadoru 3:1.

Plavalna prvenstva v Ameriki. Na plavalnem prvenstvu USA v St. Louisu je bil olimpijski zmagovalac Kiefer zopet najboljši na progi 100 metrov hrbtno. Dosegel je čas 1:06,3. V prostem stilu na 400 m je dosegel Bill Smith čas 4:47,6. Na 200 m prsno pa je zmagal Balmores s časom 2:45,5. 800 m v svobodnem stilu pa je preplaval Bill Smith v času 9:50,9. Ta uspeh je za polnih pet sekund boljši od šest let starega svetovnega rekorda, ki ga je doslej imel Japonec Shozo Makino (9:55,8).

Ljudsko štetje v Bolgariji

Bolgarska vlada je svoječasno izdelala vse priprave za ljudsko štetje dne 1. decembra letošnjega leta. Z ozirom na sedanje vojno stanje je pa vlada sklenila preložiti popis ljudstva, živine in gospodarstev za eno leto ter bo novo ljudsko štetje v Bolgariji dne 1. decembra 1942.

Spletanje poden iz viter

Zaščitna navodila

hišnim posestnikom in vsem prebivalcem Ljubljane

Ljubljana, 2. septembra. Zaščitni oddelek mestnega poglavarstva na novo opozarja vse prebivalce mesta Ljubljane na »Navodila za vedenje in delo prebivalstva zaradi zaščite pred letalskimi napadi«, ki jih je izdala nekdanja banska uprava.

Skladno s temi navodili opozarjamo zlasti na naslednje predpise:

1. Znak za alarm dajejo javne sirene, katerih preizkušnjo slišite vsak dan ob 10. Za alarm (pričetek nevarnosti) tulijo sirene 3 minute v presledkih (rastoči in padajoči ton). Njih znak posnemajo industrijske sirene in vse zasebne sirene, pa tudi zvonci ter drugi zvočni signali za notranje obveščanje v industrijih, obratih, zavodih in zasebnih hišah. Industrijski, zavodski in hišni zaščitni organi so dolžni skrbeti, da se ta notranji alarm oglasi o pravem času. Znak za prenehanje nevarnosti je prav tako trinitutni znak siren, vendar v neprekinjenem tonu. Opozarjamo, da znak z zvonenje cerkvenih zvonov, ki je bil prej tudi določen v mestu Ljubljani, odpade.

2. Vsaka hiša v ožjem nevarnostnem rajonu mora imeti zaklonišče in obvezno urejeno hišno zaščito. V vseh teh hišah so že izvežbani in postavljeni hišni nadzorniki, ki morajo skupno s hišnim lastnikom skrbeti, da bo za hišno zaščito o pravem času vse pripravljeno. Hišni lastnik oz. upravitelj hiše je odgovoren za napravo in redno vzdrževanje zaklonišča ter za pripravo druge hišne zaščite (izpraznitev in ureditev podstrešja, izpraznitev hodnikov in stopnišč, zatemnitvene ukrepe, izbira in izvežbanje pomožnih organov hišne zaščite).

Nadzornik hišne zaščite (hišni nadzornik) pa je dolžan pomagati hišnemu lastniku pri zaščitnih pripravah ter vplivati nanj, da te priprave pravočasno in pravilno uredi. Sodelovati mora pri izbiri in izvežbanju pomožnih organov in proučevati v pogledu zaščite vse stanovalce hiše.

Še posebej opozarjamo na obvezno izgrad-

njo oz. prireditev zaklonišč, ki morajo zado- stovati za vse stanovalce hiše. Dobro je, če je v zaklonišču tudi nekaj prostora za ev. pasante. Vsaka hiša, ki že ima prirejeno zaklonišče, mora po sedanjih oblastvenih navodilih imeti na cestni strani hiše poleg vhoda viden in razločen napis »Ritovero — zaklonišče«, z označbo, za koliko oseb je zaklonišče, v notranjosti zgradbe pa zanesljiva znamenja (orientacijske napise in puščice) od večnega vhoda do zaklonišča. Te napise in znamenje je treba namestiti takoj. Kontrolni organi Visokega Komisarjata in mestnega poglavarstva, bodo spet pregledali vsa v poštev prihajajoča poslopja. Tiste, ki predpisov ne bodo izpolnili, bo zadelo stroga in ponovna kazen, dokler ne bodo zadostili vsem predpisom.

V ožjem nevarnostnem rajonu so vse hiše, ki so v tako imenovanem gostem naselju, nadalje one ob glavnih dovodnih cestah in v industrijskem okolišju, ne glede na velikost hiše.

3. V vsaki hiši — ne glede na nevarnostni okoliš — morajo biti podstrešje, stopnišče in prehodi izpraznjeni po navodilih; priporočani pa so v širšem nevarnostnem okolišju tudi še drugi zaščitni ukrepi, zlasti prireditev zaklonišč.

4. Vsaka hiša, ne glede na nevarnostni okoliš, mora imeti v veži na vidnem kraju pritrjena »Navodila za delo in ponašanje prebivalstva zaradi zaščite pred letalskimi napadi«. Taka navodila imajo tudi javni uradi, zavodi, večje pisarne in čakalnice obseane na vidnem mestu. Preberite na novo in zapomnite si dobro ta navodila.

Navodila se še dobe v zaščitnem oddelku mestnega poglavarstva, Mestni trg 2-1, ali v Zaščitni šoli (Mestni dom).

5. Prekrški zaščitnih predpisov se kaznujejo, če ni dejanje po drugih zakonih hujše kaznivo, po čl. 24.a uredbe o zaščiti pred napadi iz zraka z zaporo do 30 dni ali z globo od 38—3800 lir.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 3. septembra: Mati božjega Pastirja; Evfemija, devica in mučenica.
Četrtek, 4. septembra: Rozalija, devica; Ida, žena; Marcel, mučenec; Mozes, prerok.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Marija Žilič roj. Koprivec. Pogreb bo v četrtek, 4. septembra ob 5 popoldne v žal. kapela sv. Nikolaja, na pokopališču k Sv. Križu. Naj ji sveti večna luč! Zaljučočin naše globoko sožalje!

† V Mariboru je umrl gospod Rihard Turk, upokojenec državne železnice. Zapušča zaljučočno soprogo, sina in tri hčerke. Blag mu spomin! Zaljučočin naše iskreno sožalje!

Naročite

„Slovenčev koledar“

še danes,

po položnici, ki ste jo prejeli včeraj! Poravnajte tudi naročnino za „SLOVENEČ“.

S koledarjem boste dobili v dar lepe domače jastice, delo akad. kiparja Goršeta!

Naročniki „SLOVENEČ“ dobe koledar za 9 lir in 2 liri za pošiljativne stroške. — Za nenaročnike bo veljal 20 lir.

Naročite koledar takoj, dokler je še čas!

— Zdravstvena kolona na Dolenjskem. Pretekli teden je zdravstvena avtokolona obiskala nekatere kraje Dolenjske, tako Prečno, Mokronog, Šentpeter (Otok in Struge), Tržišče in Škocjan. Vseh šest oddelkov, namreč otolski za ušesa, grlo in nos, okulistični za oči, rentgen, odontotrija za zobe, pediatrija za noge in internistični za pregled pljuč in drugih notranjih organov, je vsak dan pregledalo povprečno po 300 bolnikov, oziroma takih, ki so želeli zdravstvenega pregleda. Pregledana je bila vsa šolska mladina v teh krajih in mnogo odraslih. Mnogi so se dali pregledati na dveh in še več oddelkih, tako da moremo računati, da se je dalo pregledati vsak dan po zdravstveni koloni povprečno najmanj 2000 ljudi. Avtokolono vodi direktor cav dr. Duce, sodeluje pa šest zdravnikov in prav toliko zaščitnih sester. Ljudstvo je rimski vladi, kakor tudi zdravnikom in zaščitnim sestram za njihov resnično požrtvovalni trud globoko hvaležno, kar dokazuje velik odziv na vabilo, naj se ljudstvo da pregledati.

— Stalna izpitna komisija za srednješolske profesorske izpite v Ljubljani javlja, da so diplome za leto 1941 pripravljene profesorske izpite izgotovljene in da jih je mogoče dvigniti na dekanatu filozofske fakultete v Ljubljani.

— Orglarska šola v Ljubljani. Sprejemni izpit za nove gojence bo 23. septembra ob 10 na orglarski šoli v Alojzijevešču. Uvodna služba boja bo 30. sept. ob 7 zjutraj v stolnici, 1. oktobra pa se prične pouk. Vsi dosedanjí gojenci, ki nameravajo v bodočem šolskem letu obiskovati orglarsko šolo, naj to čimprej osebno ali po dopisnici javijo ravnatelju šole Snoj Venceslavu, Semeniška 2.

— Nudimo lep zaslužek! Duhovniki, profesorji, uradniki itd. oglasite se. Ponudbe na »Upravo Slovanca« pod »Kultura«.

— Enoletni trgovski tečaj v Novem mestu s pravico javnosti vpisuje do 7. septembra. Šolnina 85 lir. Dijaska stanovanja 250 lir. Zahtevajte prospekt.

— Mirna gora nudi doveznemu turistu svojevrstne užitke zlasti v zgodnjem jesenskem času, ki najbolj razkriva značaj in lepote pokrajine. Izleti na Mirno goro morejo biti zvezani tudi z ogledom Kočevske, ki zasluži vsjo pažnjo s krajepisnega in planinskega stališča. Nedelji, dne 7. t. m. sledi ponedeljek, praznik, tako da sta dva dneva na razpolago za izlete. V dveh prostih dnevih je mogoče obiskati predele okrog Kočevja in Mirne gore. S prvim »utranjim vlakom« je treba v nedeljo kreniti v Kočevje, prijazno mesto ob Rinži. Pot vodi dalje skozi mične vasi, temne gozdove, čez razgledna pobočja tja proti Koprivniku in čez Golobinčev ra Mirno goro. Na Marijin praznik v ponedeljek je treba že zjutraj kreniti v Mirno goro proti zapuščenim Kočevski vasi Gače ter čez Čermošnice in Poljane v Dolenjske Toplice, nato dalje do žel. postaje Straža, odkoder odrine zadnji vlak ob 17.12 proti Ljubljani.

— Italijanske državne železnice na zagrebškem velesejmu. Uprava italijanskih državnih železnice je sklenila udeležiti se zagrebškega velesejma s posebnimi vrstami modernega železniškega materiala. Posebnost razstave bo električna lokomotiva z 2100 konjskimi silami in s hitrostjo 120 km na uro. To lokomotivo je mogoče porabiti tako za potniške kakor tudi za tovorne vlake. Razen tega bo železniška uprava razstavila parno lokomotivo aerodinamične oblike za brze vlake. Za pogon te lokomotive se lahko uporablja tudi nafta ali plin. Če se kuri s premogom, se prihrani povprečno 17 odstotkov premoga zaradi posebne konstrukcije stroja. Poleg tega bodo razstavljene razkošni jedilni vagoni za turistične vlake. Takšne vagoni imajo vlaki, ki jih Dopolavoro uporablja za izlete svojih članov. Posebnost bo tudi tovorni voz, katerega konstrukcija je iz aluminija in železa. Posebno ta vrsta vozov bo pokazala vse pridobitve italijanskega avtarkičnega gospodarstva, ki se je posebno povzdignilo pri izdelovanju aluminija, ki zavzema v industriji vedno važnejše mesto.

— Razpis Lajovčeve nagrade. Glasbena Matica razpisuje dve Lajovčevi nagradi po 400 lir in sicer prvo za zbor a capella ali s spremljevanjem, prvenstveno za mešani zbor, ki traja 4—5 minut, drugo za orkestralno skladbo, ki naj bo napisana za godalni ali manjši orkester ter naj traja 5—10 minut. Rok za vlaganje skladb je določen do dne 30. septembra 1941 in smejo skladbe predložiti samo gojenci Državne glasbene akademije, odnosno Srednje glasbene šole v Ljubljani, ki so v šolskem letu 1941/42 redni gojenci enega ali drugega zavoda. Skladbe se izročijo v zaprti kuverti pod naslovom »Lajovčeva nagrada 1941, 1942.« in z geslom, katerega določi vlagatelj sam. Avtorjevo ime mora biti vloženo v posebni kuverti pod istim naslovom in geslom, kakor delo. Podrobnosti v vezi poslopij Glasbene Maticе

— Obeta se nam lepa jesen? Že prvi zbiratelji različnih vremenskih rekov in pregovorov, ki so razširjeni in vkoreninjeni med našim priprostim ljudstvom, od Valentina Vodnika naprej so posvečali mesecu septembru posebno pozornost in je zbranih prav mnogo lepih rekov, ki se nanašajo na gotove dneve in svetnike v septembru. Prva dva septembrska dneva nam dobro obetata. Jutra so hladna, meglena, podnevi je sončno, jasno in še dokaj toplo. V torek, 2. t. m. je bila najnižja jutranja toplota +9 stopinj Celzija, v ponedeljek pa najvišja +21 stopinj Celzija. Barometer se dviga in je dosegel napram prejšnjim dnem, ko je bil zelo nizko, 764.7 mm. Splošna napoved pričakuje, da bo vreme ostalo še prav dolgo lepo in bo prav ugodno za košnje otave in njeno spravlanje.

— Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobrnska cesta 15, za enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti se vrši dnevno dopoldne in popoldne. Informacije in nove ilustrirane prospekte daje ravnateljstvo osebno ali pisмено. (Telefon 43-82).

— Turistični sporazum med Italijo in Hrvaško. Italijanski zavod za izmenjavo s tujino in hrvaška narodna banka sta sklenili sporazum glede plačevanja turističnih nakazil hrvaških turistov v Italiji in italijanskih turistov v Hrvaški. Sporazum velja za potovanje Hrvatov v vse dele italijanskega imperija, tako v Albanijo, Afriko in vsa druga italijanska posestva.

— Uporaba kavnih nadomestkov v javnih lokalih. Finančno ministrstvo je odločilo, da smejo imeti javni lokalni za potrebo svojih gostov odprte le po tri zavoje kavnega nadomestka, od katerih sme vsak tehtati največ po 100 gramov. Iz teh treh zavojev smejo lastniki gostinskih lokalov delati mešanice po svobodni volji. Da bi pa bilo nadzorstvo učinkovito in uspešno, pa morajo imeti v slehernem lokalju javno nabito tablo, na kateri so označene vrste kavnih nadomestkov.

— Statistika o navijaških zadevah na okrajnem sodišču. V II. polovici meseca avgusta je bilo pri okrajnem sodišču nad 30 tekočih zadev, ki se nanašajo na prestopke člena 8 uredbe o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije in na prestopke po čl. 2 uredbe o kontroli cen, ko vsi ti prestopki spadajo pod sodnost okrajnega sodišča, dočim se drugi prestopki obravnavajo na okrajnem sodišču. Okrajno sodišče je v omenjenem času zaznamovalo 20 prestopkov po čl. 8 uredbe o pobijanju draginje in 11 prestopkov po členu 2 uredbe o kontroli cen. Prav v drugi polovici avgusta je sodišče zaznamovalo 10 novih zadev. Ovađene so v prvi vrsti razne okoliščanske kmetice, ki so zahtevale za svoje poljske pridelke, kakor krompir in za živo govejo živino pretirano višje cene, kakor jih je določeval uradno objavljeni cenik o najvišjih cenah. V omenjenem času je okrajno sodišče zaznamovalo 7 sodb, s katerimi so bile izrečene večje ali manjše kazni, zadnji čas nepogojne, dalje je bilo 10 oprostitev. Obtoženci in državno tožilstvo so vložili 13 prizivov na okrajno sodišče proti prvim sodbam zaradi kazni, odnosno oprostitev in izrečene pogojne kazni. V 8 zadevah tečejo še poizvedbe.

Ljubljana

I Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost v četrtek, 4. septembra v uršulinski cerkvi. Ob šestih zjutraj bo sv. maša z blagoslovom za žive in rajne člane bratovščine. Vabimo vse častilce sv. Rešnjega Telesa, da se v obilnem številu udeležijo v četrtek evharistične pobožnosti v uršulinski cerkvi. Vsi člani bratovščine dobe ta dan popoln odpustek pod navadn. pogoji.

I Vpisovanje v šole se je začelo. Prve dni tega tedna je večina ljubljanskih šol določila za vpisovanje učencev. Tako se je ta teden začelo tudi za starše tako neprijetno vpisovanje. Treba je za otroke hoditi na šole in izpolniti obrazce. Hvala Bogu, da je vpisovanje padlo prav na začetek meseca. To je rešilo marsikoga, da je še imel toliko cvenka v žepu, da je lahko plačal predpisane takse, ki so po uvidevnosti oblasti ostale nespremenjene v dosednji višini.

Te dni

bodo zastopniki »SLOVENEČ« pobirali, kakor običajno, mesečno naročnino za list. — Vljudno prosimo vse naročnike, da istočasno blagovolijo poravnati tudi naročnino za »Slovenčev koledar« (9 lir za koledar in 2 liri za stroške pošiljave).

I Na šoli Glasbene Maticе bo vpisovanje do vključno četrta, 4. sept. in sicer dnevno od 9 do 12 ter od 15 do 17. Takoj prvi dan vpisa se je priglasilo izredno lepo število gojencev, starih, pa tudi novih. V petek, 5. sept. naj pridejo vsi vpisani gojenci v šolo Glasbene Maticе in sicer v Hubadovo dvorano. Gojenci, ki so se vpisali za klavir, naj pridejo ob 15, gojenci, vpisani za violino, ob 16 in za ostale predmete ob pol 17. V Hubadovi dvorani bodo zvedeli, kateremu strokovnemu učitelju so dodeljeni, in takoj nato gredo v učno sobo k svojemu učitelju, kjer bo takoj sporazumno določen urnik. Naslednji dan se začne redni pouk v vseh oddelkih in predmetih.

I Mestni trošarinski oddelek zaradi snaženja uradnih prostorov v petek in soboto, 5. in 6. septembra ne bo posloval za stranke.

Zastopniki! Pridobite čim več naročnikov za »Slovenčev koledar«!

I Sezname davčnih osnov mesarjev, parke-tarjev, izdelovalcev rolet, stolarjev in strugar-jev lesa so tudi že razgrnjeni na mestnem poglavarstvu ter vabimo interese, da si jih do 15. t. m. ogledajo v vratarjevi sobi v pritličju leve hiše magistrata.

I Reprezentanti klasične glasbe, Händl, Bach, dalje Frescobaldi, Durante in Stradella, moderni nemški skladatelj Regier, najodličnejši slovenski cerkveni skladatelj Stanko Premrl in Slavko Mi-helčič so zastopani s svojimi deli na sporedu cerkvenega koncerta, ki bo v petek, 5. sept. ob 20

v frančiškanski cerkvi. Dela odličnih avtorjev bodo izvajali naši umetniki: koncertna in operna pevka altistka Franja Golobova, violinist profesor Šlajs in mojster na orglah prof. Pavel Rancigaj. Na koncert opozarjamo vse ljubitelje resne umet-niške glasbe. Vstopnice od 10 lir navzdol so v predprodaji v knjigarni Glasbene Maticе na Kongresnem trgu.

I Brivsko-frizerski saloni so od 1. septembra naprej odprti od pol 8 do 12 in od 14 do 19, ob sobotah in pa pred prazniki (ko morajo biti obratov-alnice zaprte) do 20, na kar opozarjamo cenj. občinstvo in članstvo. — Uprava združenja.

I Otroško igrišče v Tivoliju lepo napre-duje. Ob velikem ribniku v Tivoliju gradijo že več mesecev veliko osrednje otroško igrišče. Doslej so bila opravljena obsežna zemeljska dela in je bila skoraj do kraja zravnana pol-krožna terasa, na kateri bo imela mladina dovolj prostora za odih in za svojo zabavo. Po-zimi bo na ribniku urejeno že drsališče, ob njem pa okrepčevalnica. Lo drsališče bo mla-dina prav gotovo pozdravila z velikim vse-ljem, saj je kaj takega doslej v resnici pri-manjkovalo. Zemeljska dela bodo letos v glav-nem končana v prvi polovici velikega kroga ob ribniku. Spomladj bodo igrišče že zasadili, v teku poletja pa bo prva polovica igrišča že urejena za otroke.

I Hudo obsojena prodajalka zelenjave. Neka prodajalka zelenjave je bila pred okrajnim sodiščem 5. junija t. l. obsojena na 7 dni zapore in 14 lir denarne kazni, to pogojno za eno leto, ker je 23. aprila t. l. zahtevala za trgu za solato — berivko 7.60 lir za kg, ko je bila določena najvišja cena takrat berivki na 5.32 lir. Državni tožilec je prijavil in izvedel priziv zaradi preizkise in pogoj-no izrečene kazni. Apelacijsko sodišče je to pro-dajalko sedaj obsodilo prav strogo. Zvišalo ji je kazen na 15 dni zapore in 1000 lir denarne kazni ali v nadaljnjih 44 dni zapore. Apelacijsko sodišče je med drugim naglasilo, da je stališče državnega to-žilca v prizivnih izjavah pravilno, ko trdi, da prvo sodišče ni upoštevalo težine delikta v se-danjem času, ko draginja narašča in ko se množe prameri prekoračenja maksimiranih cen. Zato ni povoda za znižanje kazni pod najmanjšo mero. Pred okrajnim sodiščem je bilo več pekov, pro-dajalk mleka in mesarjev obsojenih na različne za-porne in denarne kazni, ker so življenjske po-treščine prodajali nad najvišjo ceno. Trije obto-ženci so bili skupno obsojeni na 21 dni zapore in 1200 lir denarne kazni, to nepogojno.

Radio Ljubljana

Sreda, 3. septembra. 7.30 Poročila v slovenščini. 7.45 Pestra glasba. Med odmorom ob 8 napo-ved časa. 8.15 Poročila v italijanski. 12.30 Po-ročila v slovenščini. 12.45 Opera glasba. 13 Na-poved časa. Poročila v italijanski. 13.45 Uradno vojno poročilo. 13.17 Orkestralna glasba pod vod-stvom mojstra Arlandija. 14 Poročila v italijanski. 14.15 Orkester pod vodstvom mojstra Angelinija. 14.45 Poročila v slovenščini. 17.15 Koncert pianista Fernanda Scarpellinija. 19 Tečaj italijanske, vodi prof. dr. Stanko Lehen. 19.30 Poročila v sloven-ščini. 19.45 Simfonična glasba. 20 Napoved časa, poročila v italijanski. 20.20 Komentarji k dnevn-m dogodkom v slovenščini. 20.30 Koncert zbora Glasbene Maticе ljubljanske pod vodstvom Mirka Poliča. 21.10 Koncert dueta ljubljanske komor-nega zbora Trost-Šlajs. Med odmorom predavanje v slovenščini: Cenzato, krajeva slika iz Romagne. 22.25 Šopek značilnih italijanskih pesmi pod vod-stvom mojstra Prata. 22.45 Poročila v slovenščini.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murrayer, Sv. Petra cesta 78.

Delodajalcem!

Zavodi socialnega zavarovanja so pravkar raz-poslali vsem delodajalcem »družinske liste za de-lavce in nameščence«. Ti družinski listi bodo po statistični obdelavi služili za osnovo novim zakon-skim predpisom za izvajanje zavarovanja družin-skih doklad.

Po nalogu Visokega Komisarja se mora novo zavarovanje izvesti čimprej. Zato prosimo vse de-lodajalce, da se našemu pozivu lojalno odzovete, in nam v najkrajšem času oskrbite od svojih uslužbencev podatke o njihovih družinah. Ponovno naročimo, da morajo tiskovine izpolniti razen oseb, zaposlenih v gospodinjstvu vsi delojemalci, delavci ali nameščenci, tudi oni, ki radi zmanjšanja obratovanja delajo morda samo pol delovne dobe. Vsi uslužbenci, ki prejemajo plačo dnevno, tedensko ali 14-dnevno, naj navedejo v rubriki »me-sečna plača«, tisti znesek, ki bi ga prejeli, ako bi se jim zaslužek izplačeval mesečno. Izpolnjene tiskovine kontrolirajte in potrdite s svojim pečatom ter podpisom in nam jih vrnite.

Opozarjamo Vas na določbo §-a 16. zakona o zavarovanju delavcev, po kateri je delodajalec ali njegov poslovođa pod kaznjivo dolžan dati Zavodu za socialno zavarovanje potrebne podatke. Ako nam družinski listov ne boste vrnili izpol-njenih v 5 dneh, bomo zbrali zahtevane podatke na licu mesta po svojem organu in na Vaš račun. Zadeva je namreč zelo nujna!

Zavod za soc. zavarovanje Ljubljanske pokrajine.

Novo mesto

Literarni večer Cvetka Golarja bo v sredo, 3. septembra ob pol osmih zvečer v Prosvetnem domu v Novem mestu Golarjeve pesmi in prozo bodo brali: Cvetko Golar, Meta Pugljeva in Val-clav Deržaj. Novomeščane vabimo k udeležbi.

Opozorilo Prevođa. Prehranjevalni zavod Visokega komisariata v Ljubljani opozarja občinstvo, da morajo vse pritožbe in prijave glede pravilnega razdeljevanja živin in zalog pri posameznikih biti podpisane, ker je ugotovljeno, da so se vse doseđanje nepodpisane prijave izkazale kot ne-pravilne in neresnične. Vse podpisane prijave bo Prevod najstrože čuval kot uradno tajnost, ne-podpisane pa bodo romale v koš.

Gledališki umetniki iz Ljubljane bodo gosto-vali v Novem mestu v četrtek, 4. sept. ob 19 in v petek, 5. sept. ob 15 popoldne z izredno za-bavno in duhovito Scheinpluogovo veseligrō »Okence«, ki je v ljubljanski Drami izvrstno uspe-la. V »Okencu« nam avtorica prikazuje na origi-nalen način docenta Johanka, ki je zaradi usod-nega naključja zgubil za eno noč spomin (okence — vrzel v spominu). Ta usodnost privede do naj-različnejših komplikacij, ki se na odru zapletajo in razpletajo na nad vse zabaven način. Glavno vlogo docenta bo igral Jože Kovič, ki je delo tudi režiral. Dalje bodo nastopili v večjih vlogah ge. Kraljeva in Juvanova ter gg. Nakrst, Košta, Blaž, Košič.

Iz Goriške pokrajine

»Sejati mnogo in dobro!« Minister za kmetij-stvo in gozdarstvo Tassinari je imel v Benetkah zborovanje, h kateremu so bili povabljeni vsi pre-fekti, pokrajinski tajniki in voditelji kmetijstva iz

Treh Benečij. Minister je naglasil zlasti dolžnost, ki jo imajo vsi kmetovalci, da čim bolj dvignejo sejanje zimskih žitaric, v prvi vrsti pšenice. »Se-jati mnogo in dobro!« je dnevno povelje načelnika vlade, je zaključil minister.

Poletje gre h kraju. Zadnji čas smo imeli prav tople dni. Prejšnji ponedeljek in torek sta bila prav visokopoletna dneva. V noči na sredo 27. av-gusta se je pa vreme spremenilo. V hribovitih pre-delih dežele je že zjutraj začelo močno deževati in je lilo skoraj nezadržno do poznih popoldan-skih ur. V Gorici in okolici je zdržalo skoraj do polдне brez dežja, pač pa se je dlje časa priprav-ljalo prav grozeče neurje. Nebo je bilo zadelano s sivkasto svetlikajočimi se oblaki, ki niso obetali nič prida. Na srečo je začel pihati močan veter, ki je najbrž prepočil nevarnost. Proti poldnevju je med hudim vetrom začelo liti kot iz škafa. Po kratki pol uri se je neurje uneslo, močna ploha pa je trajala globoko v popoldan. Na deželi, zlasti po Vipavski dolini, je besneča vihra napravila po poljih precej škode, posebno po koruznih nasadih je hudo lomila. Dež je ohladil ozračje, toplomer v goriškem ljudskem vrtu je okrog petih popoldne kazal 19 stopinj Celzija. V četrtek in v petek smo imeli krasna sončna dneva: vzduh prijetno topel, lahek, brez nadležne soproice, ponoči je pa rahla odeja bila že nujno potrebna in se dobro spi. Po-letje gre h kraju, hudo vročino smo že pokopali.

Iz Trsta

Povratak mladine iz počitniških kolonij. — Velika skrb za mladino v Italiji se posebno očituje v številnih počitniških kolonijah. Tako je bila v letošnjem poletju v počitniških kolo-nijah skoraj vsa tržaška mladina. Sedaj se bli-ža jesen in z njo pričetek šolskega leta, pa se kolonije druga za drugo zapirajo in otroci se vračajo domov k staršem, okreščani in utrjeni po bivanju na svežem zraku in soncu in po dobri hrani, ki so jo imeli v koloniji. Tržaška mladina je bila na počitnicah v številnih kra-jih ob morju, na Krasu in v gorah.

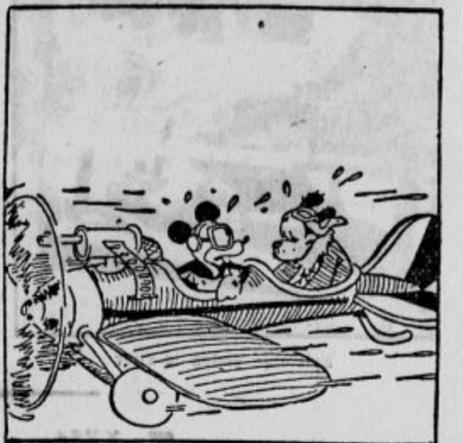
Lepa razstava akvarelov. Znani tržaški sli-kař C. Abracht je razstavil v dvorani Jerco serijo svojih najnovejših del, samih akvarelov z motivi iz Trsta in okolice. Razstava je vzbudila v Trstu pozornost.

Lep podvig tržaškega letalca. S srebrno ko-lajno za hrabrost je bil odlikovan mladi pilo-lovac Adlo Gon. ki je tržaški rojak. Po hra-brem odporu je bilo njegovo letalo sestreljeno na libijski fronti ter je moral skočiti s padal-om iz njega. Pristal je 20 km pred italijansko bojno črto, toda uspejo mu je, da je po 40 ur-nem skrivanju in plezanju dospel do italijan-skih čet. Gon je sodeloval tudi na Španskem kot prostovoljec ter je že tedaj doživel podob-no avanturo. Njegovo letalo so sestrelili, pri-stal je s padalom med rdečimi, ki so ga nameravali ustreliti, pa je v zadnjem trenutku sre-čno pobegnil ter dospel na varno med svoje tovariše.

Mišek POŠTNI PILOT

Mišek se je zasmeljal in je prisrčno pozdravil svojega predstojnika.

»Kako sem vesel, kapitan, da vas dobim prav zdaj!«

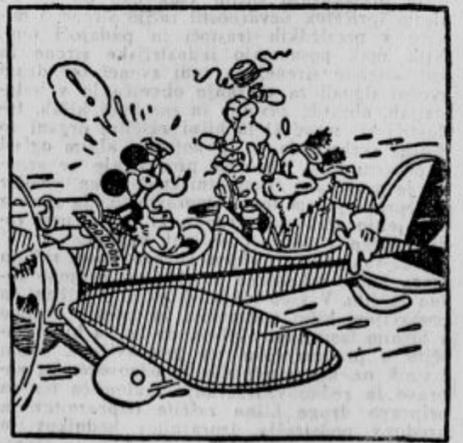

Kapitan kar ni mogel do sape in bi bil skoraj omedlel na sedežu.

Medtem je hotel dobiti Mišek potom radija zvezo z drugimi letali, saj se je bil popolnoma od-daljil od njih.

Dvignil je govorilo k ustom in je dejal: »Mišek kliče vsem letalcem: Kje pa ste?... Čudno, nihče mi ne odgovori! Ali mogoče radio ne deluje?«

Okrenil se je h kapitanu Zamašku, rekoč: »Dajte no, poglejte, kaj je z aparatom! Tam pri vas je.«

»Ali je tole?« je odvrnil kapitan in je dvignil zmešano štrono samih žic kvišku.

Ko je bil padel na sedež, je bil poškodovan aparat in vsega zmešal.

»Kakšna nesreča, dragi moj Mišek! Tako mi je hudo! Prite na radio sem tebe!«

»Saj nište nalašč!« je odgovoril Mišek. »Samo da ste padli v letalo, pa je prav.«

KULTURNI OBZORNIK

Prof. Umberto Urbani: Slikar Fran Tratnik

(Nadaljevanje in konec)

Časopisi pripovedujejo, da je devetnajstletni Tratnik začel študirati slikarstvo na praški akademiji in da je po nadaljevalnih in končanah študijah na dunajski in monakovski akademiji živel še dolga leta v Monakovem in Pragi. Leta 1904 je prvič sodeloval pri umetniški razstavi v Ljubljani in od tega leta je njegovo sodelovanje pri raznih slovenskih ilustriranih revijah vzbudilo pozornost javnosti. Revije »Omladina«, »Plamen«, »Trije labodjci« in da ne imenujem vseh ostalih, stari a vedno mladi »Dom in svet«, so prinesle njegova dela, s katerimi sta se počela znana kritika in umetnostna zgodovinarja dr. Izidor Cankar in dr. Frane Stele. Njegov veliki ciklus »Begunci« je bil reproduciran od Umetniške propagande in v »Našem rodu« je pisal o Tratniku Rihard Jakopič, poznan po vsem umetniškem svetu kot nestor slovenskih slikarjev.

Toda Tratnik je že zmagoval tudi daleč od svoje majhne Slovenije.

»Češke kvety«, »Obrazkova revue«, »Zlata Praha« in druge praške revije, kakor tudi dunajski Der liebe Augustin in »Simplicissimus« v Monakovem so se posluževali Tratnikovih risb. Tratnik je imel komaj 25 let, ko ga je nemški pisatelj Gustav Meyrink povabil, da sodeluje pri njegovi reviji, ki je takrat zbrala okoli sebe svetovno najbolj znane risarje od Stelena do Picassa.

V Pragi je vstopil v znani umetniški krožek poznane skupine Manes skupno s slavnim rojakom arhitektom Jožetom Plečnikom.

Cez 250 Tratnikovih del se nahaja v Pragi po privatnih zbirkah in drugod. Skupina Manes je predstavila Tratnika v svojih kolektivnih razstavah. Slovenski slikar se je udeležil l. 1911, tudi velike češke umetnostne razstave na Dunaju. Ob tej priliki je »Neue Freie Presse« pozdravila v slovenskem slikarju »Slepec« (ta Tratnikova mojstrovina se sedaj nahaja v Narodni Galeriji v Ljubljani) na novo oživelega Goya.

Leta 1912 je Tratnik iz zdravstvenih razlogov zapustil Prago, ter se naselil v Gorici. Prevzet od njenih sončnih pokrajin je ustvaril veliko novih del, med njimi »Dela na polju«, katero lahko občudujemo v Narodni Galeriji.

Tratnik živi od leta 1914 v Ljubljani. Udeležil se je skoraj vseh umetniških razstav v Sloveniji in reprezentančnih razstav v inozemstvu. V juniju l. 1937. se je udeležil tudi razstave Jugoslovanske umetnosti v Rimu, katera je bila slovesno otvorjena od grofa Ciana. Ob tej priliki ga

je italijanska kritika imenovala kot najodličnejšega figuralista. Razen v kompozicionalnih delih sta bili vedno dve največji prednosti v njegovem portretu, plasticizem in psihološka neposrednost. Nedavno je dovršil plastične slike Michelangela, Tiziana in Tintoretta.

Dela slovenskega slikarja so vzbudila l. 1926. zanimanje italijanskega akademika Uga Ojettija, kateri bi ga, če ne bi njegova revija »Dedalo« prenehala izhajati, naredil znanega po vsej Italiji s serijo izbranih reprodukcij.

Leta 1931. je bil pri Banski upravi za Slovenijo imenovan za umetniškega svetovalca. Bil je večletni predsednik in sedaj podpredsednik Društva slovenskih likovnih umetnikov.

Poseben odbor je kandidiral Tratnika za prvega profesorja slikarske akademije, katera naj bi se ustanovila v Ljubljani. Sigurno bo Fašistična Italija tista, ki bo s posredovanjem Visokega Komisarja Emilija Graziolija in po volji Duceja dala Ljubljani Umetniško Akademijo, ker je smrt prepredila dr. Antonu Koroseu, da jo uredi.

Ko se slavi prvega modernega slovenskega grafika in slikarja, kateri polaga večjo važnost na linijo kot na barve, katere uporablja samo kot sredstvo za izraz ekspresionističnega občutja, ko se hvali Tratnika kot slikarja socialnih motivov, eni potrebujejo zanikati vsebine impresionizmu Groharja, Jame, Jakopiča, kakor je to naredil neki slovenski kritik ob svojem času; tudi ni bilo potrebno, da se opiše beda in trpljenje nizkih socialnih plasti in razredno borbo v začetku dvajsetega stoletja, da se primerja umetnost Tratnikova umetnosti Käthe Kollwitz, in se zatrdi, da so vse slike slovenskega slikarja Tratnika neumnije na obtožba socialnih krivic. Dr. Stanko Vurnik piše: »Med plenaristi je Tratnik slikal Eleonore in prikazni in medtem ko Evropa misli slikovito, slikar obdržuje linijski ekspresionizem. Potem se je ozrl na dno življenja. Beda in socialni zločini velikih mest so bile prve spodbude Tratnikove umetnosti, zaradi katerih je slikar pozabil na vse umetniške šole, katere so ga obkrožale. Strašne so, toda ne tendenčne njegove satire iz dobe, ko je sodeloval v čeških in nemških revijah. Potem je prišla apoteoza britskega nemira, v kateri je vstavil več najmonumentalnejših del slovenskega modernizma.

Kdo od njega je stopil s srcem globlje v globine življenja, da bi ga obdal s sočutjem?

Od velikih Tratnikovih platen sem pred kratkim občudoval »P o m l a d e« in »P o l e t j e« v dvo-

rani moderne šole, katero je ljubljansko mestno poglavarstvo dalo sezidati v zadnjih letih v predmestju Bežigrad.

Pomladni dih veje iz Tratnikove slike »Pomlad«: od vrtnarja, kateri uravnava in veže mlado drevo, od sejala, kateri trosi seme po brazdah, od kličee kmetice z motiko in košem v roki, od otroka, ki se igra z rožo. Na vzvišenem hričku je čreda ovac, obrisi vasice in dalje Kamniške planine, katere se vzdigujejo v nebo. Isto tako je tudi »Poletje« sugestivno in polno življenja. Krepka žanjica v središču, katera dviguje nad glavo desno roko s srpom, v levi pa drži snop žita. V senci na levi kosce brusí koso. Na desni sedi na snopeh lepa, mlada mati, ki doji otroka. V ozadiju valujočih njiv in hribovk so vrhovi Karavank, žareči od poslednjih rožnatih nasmehov umirajočega dneva.

V teh dveh ustvaritvah je Tratnik znova potrdil svojstveno vrednost svoje umetnosti in je došel do jasne ubranosti.

Obširno in tako mnogostransko Tratnikovo delo bi bilo mogoče dovolj obrazložiti le v posebnem velikem Zborniku. Kje in kdaj se bo našla institucija, da to izvrši?

Tržaško kulturno pismo

Trst, v avgustu.

Kljub poletnemu zatišju je kulturno življenje v Trstu tudi v poletnih mesecih živahno in jako razgibano. Izmed večjih dogodkov omenjam predvsem tržaški glasbeni festival. V 12 večernih prireditvah ki so se vršile deloma pod milim nebom na tržaškem gradu, deloma v gledališču Rosetti je bil absolviran obširen glasbeni pevski in plesni program, pri katerem so sodelovali poleg orkestra tržaške opere pod vodstvom priznanih dirigentov tudi slavni italijanski pevski umetniki ter slovenski plesni par *Pilato in Moharjeva*. Drug vidnejši dogodek je bil plesno-pevski nastop *soliščne skupine ljubljanske opere*, ki je jako dobro uspel. Nekaj posebnega je koncertno življenje, ki se razvija v okviru Dopolavora. Na teh ljudskih koncertih, namenjenih predvsem delavskim slojem tržaškega prebivalstva, nastopajo priznani italijanski umetniki ter glasbeniki, poleg njih pa se predstavljajo mlajše moči ter se na koncertih Dopolavora odkrivajo mladi talenti, ki bodo v italijanskem umetnostnem življenju igrali še vidno vlogo. Koncert večjega obsega se je vršil v okviru Dopolavora v soboto 23. avgusta. Sodelovali so kvartet opernega orkestra ter pevci Manfredi Ponz de Leon, Giuseppe Taddei, Marija Fersula ter pianistka Bianca Pertici-Bianchini. Na sporedu so bila dela Verdia, Tostija, Puccinija, De Crescenzia, Peticija, Bianchinija, Clea, Scubberta in Dvoržaka. — V lokalnem književnem življenju je treba zabeležiti nekaj novih pridobitev. Alma Sperante, ki izda vsako leto svoje pesmi, se je predstavil z letošnjim zbirko »Nove rime«. Drobna knjižica, ki jo je napisala tiskarna Focardi v Kopru, je lepo opremljena z romantičnim barvnim vitkom. — V založbi revije »Letteratura«, ki jo izdaja Parenti v Firenci, so izšle nove pesmi v tržaškem narčju tukajšnjega pesnika Virgilija Giottija. Je to že tretja zbirka, ki jo je izdal ta popularni pesnik tržaškega narčja. Prva je izšla leta 1914. pod naslovom »Drobne pesnice in tržaškem narčju«, druga — »Caprizzi« leta 1928., tretja »Colori« pa nedavno sedaj. — V reviji Quadrivio v Rimu so izšle štiri pesmi tržaškega rojaka Marijana Ruga, ki živi v Bieli. Prva ma naslov »Trieste«, tri ostale pa »Carso« (Kras). Vse so polne domotožnega hrepenenja. — Tržaške ladijske družbe izdajajo krasno opremljeno revijo »Sul mare«, ki je bolj propagandnega značaja, prinaša pa tudi leposlovne stvari in pesmi. Zlasti je bogato opremljena z umetniškimi fotografijami. V zadnji številki te revije je pisal Aleksander Nicotera izredno simpatično in toplo o *Ljubljani*; članek je opremljen z lepimi slikami, ki na efekten način predstavljajo krasote in značilnosti slovenske metropole. — Akvarelist C. Abracht je razstavil v dvorani Jerco zbirko svojih najnovejših akvarelov: lepe, živahne in slikovite impresije iz Trsta n okolice. Med najboljimi so slike z Milj, »mlini v Rojanu«, »zimsko jutro«, »vojaško pokopališče na Opčinah pod snegom«. — Ne smem pozabiti značilnega jubileja, ki ga je proslavila te dni tržaška vesela Muza. Pod vodstvom popularnega konika Angela Cecchelina nastopa v Trstu že 12 let skupina domačih igralcev in komikov ter prireja vsak večer v dvorani Flodrammatico svoje predstave. Vrstijo se skeči, komični prizori, lahke kratke operete, plesni nastopi itd., vse v domačem tržaškem narčju, vse obilno zabeljeno z izvirnimi domisljicami in šalami ter še Cecchelinovi nastopi, ki jim vsakokrat sledi tudi filmska predstava, so za Trst nekaj tako privlačnega, da so postali že prav sestavni del tržaškega življenja. Ko je slavil Cecchelin s svojo družino v nedeljo 17. avgusta 12 letnico svojega nastopanja, je bila ta jubilejna predstava že veliko dni poprej razprodana. — Končno še nekaj o tržaških kinih. Kinogledališč je v Trstu izredno veliko. Med njimi sta dve pod milim nebom, prvo na tržaškem

Iz Hrvatske

Zakaj je hrvatska vlada zaprla ameriški generalni konzulat v Zagrebu. Zunanji minister dr. Lorković je 30. avgusta sprejel hrvatske in inozemske častnike ter jim je sporočil razloge, ki so vodili hrvatsko vlado, da je 22. junija t. l. zaprla ameriški generalni konzulat v Zagrebu. Minister je poudarjal, da je hrvatska vlada morala to storiti zaradi tega, ker je dobila v roke dokaz, da se je delovanje ameriškega generalnega konzula raztegnilo na področje, ki prekoračuje normalno poslovanje kakega konzulata. Pri tem minister dr. Lorković opozarja, da je bivši ameriški gen. konzul v Zagrebu z najrazličnejšimi podatki podpiral sovražnike sil Osi, s katerimi je Hrvatska v prijateljskih in zavezniških stikih. Potem, ko je hrv. vlada prepovedala nadaljnje delovanje ameriškega gen. konzulatu v Zagrebu, je ameriški gen. konzul najvažnejši arhiv sezgal. Vendar je pa hrv. oblastem prišlo v roke še vedno precej obremenilnega gradiva.

Proslava 700 letnice obstoja Zagreba. Zagreb bo prihodnje leto praznoval 700 letnico svojega obstoja. Ob tej priliki bo v Zagrebu več slovesnosti, za kar so imenovali že poseben pripravljalni odbor.

Izvoz želep iz Hrvatske. Slive so letos na Hrvatskem zelo dobro obrodile. Posebno v bosanskem delu v okolici Brčkega. S pridelkom bodo pokrili vse domače potrebe, razen tega jih bodo pa še lahko izvozili 2000 vagonov.

»D Narvika do Pireja«. Nemški poslanik v Zagrebu von Kasche in vojaški poveljnik general Glaise-Horstenaus sta povabila hrvatsko vlado, ustaško poenostavo, domače in inozemske častnike, zastopstvo fašistične stranke pri ustaškem gibanju in diplomatske zastopnike prijateljskih in zavezniških držav na slovesno predvajanje nemškega vojaškega filma, ki prikazuje borbe in uspehe nemške oborožene sile od Narvika do Pireja. Dvorana, v kateri so predvajali film, je bila vsa okrašena z nemškimi, italijanskimi in hrvatskimi zastavami.

Pouk na hrvatskih srednjih in meščanskih šolah. Na vseh srednjih in meščanskih šolah v hrvatski državi se prične pouk dne 21. septembra. Vpisovanje je od 11. do 16. septembra, popravilni izpiti pa od 1. do 10. septembra.

Za intendanta banjaluskega gledališča je imenovan prof. inž. Jakob Kušan.

Čiščenje beračev v zagrebških ulic. Mestna občina pripravila naredbo, s katero bo ustanovila poseben zavod za vse dela nezmožne berače. Ostale berače pa bo poslala na prisilno delo.

Smrtno obsodbe zaradi komunistične propagande. Od sarajevskega naglega sodišča sta bila obsojena na smrt zaradi komunistične propagande Haverič Džavid in Djurdjevič Milovan. Haverič je bil ustreljen, Djurdjevič pa pomiložen in mu je poglavnik spremenil smrtno kazen v kazen 20 let težke temnice.

Urejevalna dela na Savi lepo napredujejo ter bo po končanem delih postala Sava plovna reka do Zagreba, kjer bodo zgradili tudi rečno pristanišče.

Na Hrvatskem bodo smrtno kazni izvrševali samo s streljanjem. Objavljena je zakonska odredba, po kateri se bo smrtna kazen na Hrvatskem izvrševala samo s streljanjem in ne več z obešanjem.

Ta se pa ni bal

Kakor povsod, so tudi na švedskem ljudje sestavljeni iz dveh prvin: dobrega in slabega. In kakor povsod na svetu, tudi na švedskem slabe prvine krotijo v ječi.

Tako so enega takega, ki je imel preveč slabih prvin obsodili na petnajst let prisilnega dela. Obsodili so ga v Stockholmu, potem pa so ga odpeljali v Hälsingborg, kjer naj bi odsedel kazen. Spravili so ga v vlak v poseben oddelek in stražila sta ga dva zastavna stražnika, ki sta hudo gledala in sta imela oba ljute dolge brke. Noč poprej so mu še sneli verige z rok, da bi jetnik ne bil preveč truden na potovanju. Stražnika sta se postavila pred oddelek, vlak je sopihal z 80-100 km na uro, vse je bilo lepo poskrbljeno in ni bilo misliti, da bi jetnik pobegnil. Ko pa je eden od stražnikov čez kake pol ure le pogledal v oddelek, jetnika ni bilo več. Pač pa je bilo odprto okno, skozi katerega je jetnik pobegnil. Stražnika sta debelo pogledala in takoj alarmirala vlak, ki so ga ustavili ter pregledali progo nekaj sto kilometrov daleč. Toda jetnika že ni bilo več. Zatekel se je v varstvo gozda, kjer so mu ptice zapele pozdravno pesem in kjer se je tridesetletnemu možu zopet zasmejala zlata svoboda.

gradu, drugo v mestnem parku. Nekaj gledališč ima poleg filmov še varijetejski program, ki je včasih prav zanimiv, posebno sedaj v poletnem času, ko prihajajo v Trst na gostovanje znani umetniki in varijetejski umetniki iz Italije. Filmi, ki jih vprizarjajo tržaška kinogledališča v letošnji poletni sezoni, so same reprize. V novi sezoni, ki se prične na jesen, se obetajo nekatere italijanske in nemške novitete, ki bodo letos prišle na trg

Fran Tratnik: Slepec

Boguslav Kuczyński: 8

RIM

Ta starec je dober človek. Pogovarja se z mojima deklicama in jima dovoljuje, da si ogledujeta drobne kipe iz žgane gline. Mrmra sicer nekaj pri sebi, nato pa reče, dasi je videti, da le s težavo govori:

»To je zamudno delo.«

Precej časa molči, stružec kamen z dletom, smehlja se sam vase ter nekolikokrat odpre usta, da bi kaj spregovoril, pa se zopet premisli, končno pa reče:

»Te kose marmorja so ljudje izkopalji iz zidovja. Včasih so jih še posebej razbili, kakor je videti. Da bi imeli manjše kose kot gradivo za nove stavbe. Mnogo apna je v špranjah teh črpinj. Tega sem že odpravil. Samo še med lasmi je polno te malte.«

Dvignil je tak kos ter ga pridržal v roki. Videti je, da mu je lažje govoriti z otroki, kakor z mano. Zato razlaga mojima deklicama: »Ze sedem dni čistim ta kos. Tu le sem že vse izdobil z dletom, tukaj pa je še ostalo vse polno nesnage. Ko bom do konca očistil, bom vse polepil, kamor spada.« Glejta, človek mora imeti veliko strpljenja. Pa tudi mnogo ljubezni do tega kamenja.« Resnično zelo mil človek. Hodí počasi, in tudi kretanje rok so počasne. Na nogah ima copate, pa že močno pošvedrane, na glavi čepico iz starega časopisa, na sebi pa pisano haljo.

»Tukaj tudi stanujem,« je mrmral z mojimi spremljevalci, ki so ogledovali njegovo sobo. Ti deklici sta bili veseli, da ju že tako visoko ceni, zato sta se dotaknili vsakega kosa, vrčka za vodo in umivalnika, veselja sta bili, da je tu metla,

poslušal sta tiktakanje stare ure na zidu. Samo to tiktakanje je bilo slišati čez hip ter drsanje šila čez marmor. Deklici sta obstali v kotu, kamor je starec nalepil svoje družinske fotografije in izrezane portrete iz časopisov.

»Tukaj je naša kraljica,« je rekla ena, druga pa dodala »in tukaj papež.«

»Sest in štirideset let že delam tukaj,« je spet začel starec, odložil šilo in vzela v roke metlico. V tem času je mnogo takih reči šlo skozi moje roke.«

Stari čistilec starin je stopil z nami pred svojo kolibo, naslonjeno na strmi breg Palatina. Spodaj se vije Via del Trionfi, za njo je videti Monte Celio, pokrit s pinjami, nad njim oblaki na jasnem nebu, na sivih gorah pa še bel sneg.

»Pojdimo še v podzemlje, kjer straši,« je rekla deklica Umberto. »Te ne bo strah?«

»Ne,« je rekel Umberto.

Skoraj goli dečki breajo žogo na trgu. Lepa je njih golota in zelo podobna poganskim postavam, ki jih je lepil on starec. Njihove noge so še vitkeje, kakor pa noge kipov, prav tako so jim mladi trebuhji vpadli, bedra vitka, ramena ravna, vrat in glava pokončni in prsi napete. Gibi njih nog in rok so polni življenja.

Mostiček, postavljen k nižjim sprehajališčem Palatina, nas pripelje na teraso. Moja deklica je narisala kvadrat na tla in je s prsti svojih nog vstopila v enega izmed kotov. Na prstih desne noge je napravila obrat nazaj, levo nogo dvignila zelo visoko, pa jo je takoj spustila nazaj na drugi kot kvadrata. Tak dekliški ples je plesala nekaj trenutkov, z rokami, prsti in dlani živo sodelujoča. Samo lice je bilo brez gibanja.

»Krasno,« je rekel mladi Umberto.

Na njeno mesto pa je prišel takoj oni pesnik iz palače Flavijev. Lasje so se mu kuštrali na vetru in kravata se mu je zatikala ob brado. Nje-

gove kretnje so sedaj še bolj groteskne kakor pa so bile prej. Ljudje so mu napravili prostor pri balustradi. On se je samo nekoliko priklonil ter pogledal v globel. Pogledal je na Rim kakor navadno, brez samomorilnih namenov. Odtod se vidi kupola svetega Petra, kakor sploh z vseh odprtih mest v Rimu. V globeli pa žalostni trg, ki je ostal po velikem cirkusu.

Pesnik vzame sedaj iz žepa nekoliko drobnih zvilkov papirja in košček svinčnika. Papir drži v rokah in piše nanj posamezne besede, mečka papir in ga meče v globel. Eden izmed njih pade na breg terase in mi pride v roke. Na njem je bil začetek stiha:

»V soncu se cirkus blešči, v viharju pa grom vpepli ga.«

Nagloma je zavel veter in dvignil oblake prahu na mestu starega cirkusa. Nebo je na eni strani potemnelo, na drugi pa postalo rdeče.

V kotlini, dolgi nekaj deset metrov, je tukajšnji sportni stadion, v obliki sedanjih modernih sportnih igrišč. S polkrožnim zidom je zaprt od juga, s terasami pa od treh strani. Kakor skozi snirekov gozd se gra na njegov prostor za polkroglo, kjer je bilo nekdanj vojaško vežališče, rimska zborovanja in gledališče. Nekoliko otrok tukaj telovadij ter dela podobne plesne obrate kakor prej moja mlada spremljevalka na kvadratu. Na stadionu je dovolj sonca, na tleh raste trava kakor na navadnih sportnih prostorih, okrog po davnih hodnikih stoje stebri, od leve strani pa je vzdolžina. To je bila nekdanja cesarska loža. Toda laški kralj nikdar ne prisostuje tukaj prireditvam in tudi predstav ni niti v velikih praznikih, niti ne na obletnico ustanovitve Rima.

Zidovska sinagoga je v davnem židovskem predmestju ter se dobro vidi s Palatina. Ob poti stoji dom Livijev ter v svojih razvalinami molli iz tal. Tu so skladi zidovja, ki so ostali po dav-

nem Jupitrovem templju. Vidimo tudi ograjeno mesto, kjer je mnogo zidov, kleti, krēm, temeljev in podzemskih rovo.

»Roma Quadrata«, mi je pojasnil majhen človek, paznik na Palatinu, ki mi hoče obenem prodati ponarejen stari rimski novc. Govori mi, da ga je našel tu pod kamenjem, obenem pa se mi dobrohotno smehlja ter mi sam vzbuja dvom v verodostojnost svoje najdbe.

Ob tem prostoru je majhno zaklonišče, napravljeno nalašč za sentimentalne ljudi. Dva lovorja se tu prepletata ter zastratata prostor, ki je videti kakor alana, po njem leže kameni — izkopanine, na njih pa sedita fant in deklica. Kaktus s širokimi listi in krovpa raste ta ozka steza pa kaže pot navzgor k prostoru, ki je ostal po templju de Cibeles, kakor mi pravi ta varljiv paznik ter se mi smehlja delikatno, z razumevanjem samega sebe.

»A tukaj je baje mesto, kjer je stal Romulov dom. Prosim, ta kočja z dvema izbama,« mi govori paznik.

Meščanska družina je šla mimo te hiše, trudna od dolgega sprehoda zavija navzgor po stopnicah na teraso, s katero se konča Palatin. Takoj se se posedli na klopi. Sonce se je tu strnilo v en sam žar, kakor so se tudi vse cvetoče rože zbrale na tem mestu. Zdi se mi, da pojo vse ptice v teh lepih gajih. V globlji se vidi ves Forum Romanum kakor na dlani, Kolosej se sveti v rumeni bliščavi, tudi rdeči, skoraj Hla, Arco di Tito, Macellum z orkestrom in dalje mesto, ki vodi na Forum, Via di Trionfo, vsa v zastavah za današnji praznik.

»Pil bi rad, mama,« je rekel gologlavi fant in se stisnil k ženski iz te meščanske družine. Njegova mati se je sklonila k njemu ter ga bliže potegnila k sebi.

Dolarske hijene

»Ni napak!« se je zasmel Grill. »Saj je res marsikateri ameriški milijonar, zlasti če je prišel v Evropo, s svojim obnašanjem to potrjuje.«

»Vsekakor je odvetnik prav spretno prikazal Sama Rackleya. Verjel sem mu, da imam opravka z malo prismsuknjnim Američanom in zato sem pristal. Stari Rackley mi je vse to razložil. Njegova hčerka, mi je pripovedoval, je zaljubljena v nekega Jonesa Grilla. Ker pa on kot oče dobro pozna svojo hčerko in ve, da je zelo nestalna, jo hoče postaviti na preizkušnjo. Poleg tega tudi dvomi, če Jones Grill v resnici ljubi njegovo hčerko. Da se prepriča še o tem, hoče oba temeljito preizkusiti.«

Začuden poslušal Grill: »Sedaj šele razumem!« in se začne smejati. »Gromska strela, prav imajo tisti, ki pravijo, da je Rackley star lisjak!«

»Jaz sem bil pravzaprav v stiski. Yesfield v Londonu mi je sicer dal denar za potne stroške. Sedaj pa sem sedel v Newyorku, kjer sem doživel razočaranje. Bil sem brez denarja. Stari Rackley mi je ponudil 10.000 dolarjev, če mu hočem pomagati, da izpelje preizkušnjo svoje hčerke. Vse skupaj mi je prikazal silno enostavno. Z vznesenimi besedami je govoril o ljubezni in zato hotel preizkusiti stanovitnost svoje hčerke in bodočega zeta. Moja naloga je bila, da se na zunaj toliko spremenim, da bom popolnoma podoben omenjenemu Grillu. Nato naj bi šel v neki nočni lokal. Tam naj bi priredil krokarijo, seveda na stroške Rackleyeve. Poiskal naj bi si tudi žensko družbo in naj bi končno, ko bi prišla Rackleyeva hčerka...«

»Saj Rackley nima nobene hčerke.« godrnja Grill.

»Vem, vem, toda tega takrat nisem vedel, sicer mi pa ne bi nič pomagalo. Pozabili ste, da se mi je Rackley predstavil kot Morton. Bil sem par dni v Newyorku in nisem poznal razen odvetnika in lažnega Mortona nikogar. Palmer si privoščil požirek. »Dogovorili smo se torej, da se bom v klubu, ko bo prišla Mortonova hčerka, obnašal prav tako, kakor bi bil Yones Grill. Lažni Morton se je hotel prepričati, če bo ljubezn njegove hčerke prenesla tudi družabni skandal. Dopovedoval mi je, da se mora tak nespornost, če se imata oba rada in drug drugemu zaupata, v nekaj urah pojasniti brez zamere. Če pa med njima ni prave ljubezni in zaupanja, bosta pa drug na drugega tako jezna, da se bosta razšla.«

»Čudovito!« se čudi Grill. Ko zapazi, da je steklenica z whiskyjem že prazna, vstane in prinese iz bližnje omarice novo steklenico. Zopet Grill natakata, zopet si nazdravljata.

»Tako rekoče sva sotrpina!« pravi Palmer, ki ga je močno zganje že prevzelo. Pozna se mu, da ves dan skoraj ničesar ni jedel.

»Res je tako!« mu potrjuje Grill. Usede se na mizo in z nasmehom na ustih poslušal Palmerjevo zgodbo.

»Stari Rackley me je o vsem popolnoma prepričal. Pripovedoval mi je celo, kako mu je prišlo na misel, da bi preizkusil hčerko in njenega ženina. Bral je nekoč nekaj podobnega v romanu...«

»Ves Newyork ve, da stari Rackley nikdar ne bere romanov,« se smeje Grill. »Njega zanimajo samo gospodarske novice in borzna poročila.«

»Razumem! Toda on mi je zgodbo tako prikazal. Poiskal si je vašo sliko in jo dal priobčiti v mnogih angleških časopisih. Upal je, da se bo kje v Angliji že našel človek, ki bo vsaj približno vam podoben.«

»Zakaj si je izbral prav Anglijo?«

»Vaš dvojniki bi moral seveda znati angleško... Sicer pa moram priznati, da vas ni bilo lahko posnemati! Ker naj bi se igra kmalu začela, sem si moral pustiti brke, ki so mi jih prirezali tako, kakor jih imate vi. Spreten brivec mi je prebral moje svetle lase v postanjevo. Namesto nazaj počesanih las sem nosil le še prečo. Vse po vašem vzoru! Da bi se navadil vaših kretenj, vašega nastopanja v družbi in vaših značilnosti, sem moral vsak dan gledati izrezke iz filmskih posnetkov. Posnetki ste bili vi. Tako sem študiral vae lastnosti in kretnje. Rackley me je nato uvedel še v nekatere posebnosti, ki jih kažete pri pogovoru. Medtem so mi lepo zrasle brke, jaz pa sem se navadil posnemati vas kot pravi dvojniki. Igra se je lahko začela. Ponoči sem odšel v Washington klub...«

»Kjer ste se na moj račun lepo zabavali z Maud Uppertown!« mu skoči Grill v besedo.

»Da, saj tako je bilo dogovorjeno. Seveda tedaj še nisem vedel, da je tudi Maud Uppertown v službi pri Rackleyu. Mislim sem tedaj, da je nastavljenka kluba.«

»In jaz osel, sem se pustil speljati na led! Nekj Smith, ki je prav gotovo tudi Rackleyev plačavec, me je zavlekel v neznanu gostilno, kjer sem med vinom dobil gotovo še prašek, ki me je popolnoma omamilo. Saj naslednje jutro niti vedel nisem, kaj se je godilo ponoči.«

»Vi ste torej včeraj zjutraj sami mislili, da ste bili v klubu in da ste doživeli skandal z Gizelo Morton?«

»Ne, nikakor ne. Oporekal sem na vse kriplje, ker sem vedel, da je to nemogoče. Posledica je bila seveda najhujša: nihče mi ni verjel, vsi so me imeli za lažnjivca. Še osmešil sem se!«

»Maud Uppertown je ostala z menoj skupaj do ranega jutra. Ko se je ločila od mene, je gotovo odšla k vam. Najbrž ste ta čas omamljeni spali kje v kakšnem hotelu pod Smithovim nadzorstvom. Ko so vas zbudili, se omamljeni naj-

brž ničesar niste zavedali. Tako vas je Maud Uppertown lahko spravila domov, ne da bi vi za to vedeli. Le malo časa sem bil v stikih z Rackleyem, pa sem na lastni koži okusil, da misli Rackley prav na vse. Saj me je tudi Maud Uppertown ponoči zvalila, naj pokličem Gizelo Morton po telefonu. Nekoliko okajen in dobro razpoložen sem bil, pa sem to storil. Rackley je seveda tudi poskrbel, da so bili poročevalci in fotografi pravočasno na mestu v klubu, ko je bilo treba napraviti sliko za »Manhattanske novice.«

Palmerju se je začelo kolcat. Videti je bilo, da že težko trezno misli. Rad bi šel na sveži zrak. Whisky mu je hudo zlezel v glavo. Ko hoče vstati s stola mu ne gre Spusti se nazaj ter se začne smejati Grillu v obraz: »Zdi se mi, da sem se ga pošteno nalezel, Grill! — Veste, res kar hudo mi je, da sem vam razdri zarok!«

»Saj je men' tudi hudo... Toda sedaj me sili smeh, če se le spomnim, kako sva se kregala z Gizelo.«

Palmer žlobudra: »Da, da, Rackley misli na vse, res na vse. Jaz nisem prav nič mislil, Grill! To mi lahko verjamete... Po preokropani noči sem najprej prav dolgo spal do opoldneva... Palmer si gladi čelo z roko, napeto premišljuje. »Kako je bilo pa potem... Seveda, v časopisu sem bral!«

»V katerem časopisu?« povprašuje Grill in si zopet natoči kozarec.

»Še meni enega, prosim!« se priporoča Palmer. »V časopisu seveda, kjer je bilo vse podrobno opisano... Takrat se mi je šele malo zasvetilo, kaj je Rackley prav za prav hotel...«

»... pa ste hitro leteli k Rackleyu po deset tisoč dolarjev, kaj?«

»Seveda, drl som k Rackleyu. Zmetal sem mu celega vruga v glavo... Rackley pa se mi je samo smejal. Rekel mi je... Kaj mi je že rekel? — Da me bo, da me bo... aha, aha, dal za prejet v norišnico, če bom sitnaril!«

MALI OGLASI

V malih oglaših velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0,30, pri ženitovanjskih oglaših je beseda po L 1,-, pri vseh ostalih malih oglaših pa je beseda po L 0,60. Davek se računa posebej. Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe:

Hlapec

ki je vajen konj in kmečkoga dela, dobi takoj službo. - Zglasiti se je: Jenkova 7, dvorišče. b

Službe

Jstejo:

Ljubljančanka

blagajničarka, dobra prodajalka, zeli spremeniti službo. - Vešča je nemščine, deloma italijansčine. Dopise upravi Slovence pod: »Cimprej« št. 10.843. a

Stanovanja

Oddajo:

Enosobno stanovanje oddam. Izanska c. 46. c

Jstejo:

Stanovanje

eno- ali dvosobno, isče štiričlanska rodbina takoj ali za oktober. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Točen plačnik« 10.848. c

Trisobno stanovanje

s pritliklinami in kopalnico, isčem. Ponudbe na upravo »Slov.« pod šifro »Sreda« št. 10.840. c

Živali

Dobrega psa čuvaja

kupim. Naslov: Bitenc, Sp. Zadobrova 29. j

Prodamo

Pristna oranžada

v originalnih steklenicah in mineralna voda na debelo se dobi v glavni zalogi Kolodvorska ul. 3. M. Gerovae.

Letošnje novo kisle zelje

imam v vsaki množini na razpolago po najnižji ceni. J. Oražem, Moste-Ljubljana. 1

Chianti vino

prvovrstne znamke, oddaja po ugodni ceni skadišče Niklsbacher, Tyrsova cesta 36.

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenec«!

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16., 18. in 20. uri

Eden izmed najlepših filmov nove sezone!!
Film večne mladosti in poezije!

Zbogom mlada leta
Maria Denis - Adriano Rimoldi - Clara Calamai
Nabavite si vatopnice v predprodaji (11-12 dop.)!

KINEMATICA - TEL. 22-41

Jack Randall, vitez junaštva in pravice v dvojnem filmskem sporedu

Nočni jezdecii :: Na mejah zapada
KINO SLOGA - TEL. 27-30

Cavalleria rusticana
Film južnaškega temperamenta, vroče ljubavi in razpaljene ljubosumnosti. — Carobni posnetki krasne sicilijanske folklorne. — Isa Pola, Doris Duranti, Leonardo Cortese, Carlo Ninchi

KINO UNION - TEL. 22-21

Naročite „Slovenčev koledar“!

Ditta — Tvrška
Giovanni Ghislanzoni - Morbegno (Valtellina)
chiede offerta di isče ponudnike
funghi secchi suhih gob

Naročajte in širite »Slovenca«!

Zahvala

Najiskrenejše se zahvaljujemo vsem, ki so spemili našo predobro pokojno dobronico, gospo

Schulz Antonijo

k večnemu počitku ter z nami sočustvovali in nas tolažili. — Posebno pa se zahvaljujemo oo. franciskanom, pred. spiritualu g. Koretiču za versko tolažbo, gg. dr. Brandstetterju in dr. Logarju Ivanu za zdravniško pomoč, čč. sestram usmiljenkam Vinc. družbe za požrtvovalno pomoč pri negi ter g. Zoranu Hribarju za vsakodnevne tolažilne obiske in vsem drugim obiskovalcem predrage pokojnice v njeni težki bolezni. Topla zahvala tudi kongregaciji gospa pri sv. Jozefu in vsem ostalim, ki so pokojno v tako lepem številu spemili na njeni zadnji poti. Prav tako se zahvaljujemo tudi vsem darovalcem prekrasnega cvetja. — V Ljubljani, dne 1. septembra 1941.

ZALUJOCI OSTALI

„Slovenčev koledar“

STANE LE 9 LIR • OBSEGAL BO CEZ 220 STRANI • OBLIKA POLOVICA STRANI „SLOVENCA“ • NAROCITE GA TAKOJ!

SON BEN 197 I PREMI CHE...

CELIH 197 PREMIJ...

Lotteria di Merano

furono distribuiti lo scorso anno fra i vincitori della Lotteria di Merano per un ammontare complessivo di oltre 5 milioni. Fra questi, il primo premio era di due milioni di lire ed il 2° di un milione. Anche quest'anno i premi da estrarsi a sorte il 9 Ottobre a Me.ano saranno numerosi e cospicui (da fissarsi in base al numero dei biglietti venduti).

Acquistando oggi stesso con 12 lire un biglietto della Lotteria di Merano anche tu puoi diventare milionario. Non lasciarti sfuggire la Fortuna: valle incontro!

v skupnem znesku nad 5 milijonov je bila lani razdeljenih med zmagovalce Meranske loterije. Med temi je znašala prva premija dva milijona lir, druga pa 1 milijon. Tudi letos bodo premije, ki jih bo določil žreb dne 9. oktobra v Meranu, številne in izdatne (določene bodo na podlagi števila prodanih srečk).

Če kupiš takoj danes za 12 lir srečko Meranske loterije, lahko tudi ti postaneš milijonar ~ Nikar ne dopusti, da bi ti sreča ušla: pojdi ji naproti!

Naša srčno dobra in nepozabna mami, stara mama, sestra, teta, svakinja in tašča, gospa

Marija Žilič roj. Koprivec

nas je danes po kratki in mučni bolezni za vedno zapustila. — K zadnjemu počitku spemimo našo nepozabno mami v četrtek, dne 4. septembra 1941, ob 5. uri popoldne z Žal - kapele sv. Nikolaja - na pokopališče k Sv. Križu. Sveta maša zadušnica se bo darovala v soboto, dne 6. t. m. ob 7. uri zjutraj v župni cerkvi v Trnovem.

Ljubljana-Maribor, dne 2. septembra 1941.

Globoko žalujoči:
Bogdan, Vida, Stane, Olga, otroci — in ostalo sorodstvo.

Kupimo

Kupujem vse vrste cunj, šiviljske, krojaške odrezke, vreče po najvišjih cenah. Alojz Grebenč, Vošnjakova ulica št. 4, telefon 34-26.

Filatelija

Filatelisti pozor! Najugodnejše kupite in vnovčite znamke vseh kontinentov do poslednjih okupacijskih znamk — v knjigarni Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6.

Razno

Monograme za robce in perilo, gumba, gumbice, entel, ašur, predtisk izvršimo takoj! Tamburiranje oblike, vezenje perila

Matek & Mikeš
Ljubljana, Franciškanska ulica nasproti hotela Union

Umril nam je naš dragi mož, oče, stari oče, brat, stric in svak, gospod

Rihard Turk

upokojenec drž. železnice v Mariboru.

Maribor, Novo mesto, Ljubljana, Skoplje, Gaberje, Stanjel, dne 1. septembra 1941.

Zalujoča žena Marija; Miro, sin; Olga poroč. Jelen, Zora poroč. Kristančič, Ida poroč. Šubic, hčere; Edvard in Jože, brata; Amalija poroč. Kerševan, sestra.